

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ДОКУМЕНТАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕКЛАД

Виконав	студент групи ГФз-313м Жежера Іван Іванович
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Керівник	к. філол. н., доцент. О.М. Хавкіна

Запоріжжя – 2024

Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет гуманітарний
Кафедра «Іноземна філологія та переклад»
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Освітня програма (спеціалізація) 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри
доц. Н. М. Жукова

«__» грудня 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Жежери Івана Івановича

1. Тема кваліфікаційної роботи: ДОКУМЕНТАЦІЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
ТА ПЕРЕКЛАД.

керівник кваліфікаційної роботи Хавкіна Олена Миколаївна, к. філол. н.,
доцент, доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»

затверджені наказом закладу вищої освіти від «14» листопада 2024 р. № 471

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи: 20 грудня 2024 р.

3. Вихідні дані кваліфікаційної роботи: теоретичні та критичні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників: І. М. Гумовська «Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти»; О. Р. Зарума-Панських «Англійська лексика міжнародних договорів: структурні, семантичні та дискурсні особливості»; R. Haigh “Legal English”; E. G. Hinkelman “A Short Course in International Trade Documentation”; а також вибірка ЗЕД-документації.

4. ЗМІСТ розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити): 1. Теоретичні аспекти лінгвістичних досліджень зовнішньоекономічної документації. 2. Лінгвальні особливості зед-документів різного призначення. 3. Переклад документів зовнішньоекономічної діяльності. 4. Проблема збереження структурної своєрідності та графічної оформленості документів різного типу. 5. Трансляція лексико-граматичних особливостей зовнішньоекономічної документації.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): 7 рисунків, 4 таблиці.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
I – III	Хавкіна О. М., к. філол. н, доцент		
Нормоконтроль	Лещенко Г. А., к. філол. н., доцент		

7. Дата видачі завдання «01» вересня 2024 року.

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів кваліфікаційної роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	вересень 2024	виконано
2.	Розробка завдання на кваліфікаційну роботу	вересень 2024	виконано
3.	Складання календарного плану кваліфікаційної роботи	вересень 2024	виконано
4.	Збирання матеріалу для написання 1 та 2 розділів	вересень – жовтень 2024	виконано
5.	Підготовка розділу 1	жовтень 2024	виконано
6.	Підготовка розділу 2	жовтень 2024	виконано
7.	Підготовка розділу 3		
8.	Підготовка вступу	листопад 2024	виконано
9.	Написання вступу і загальних висновків роботи	листопад – грудень 2024	виконано
10.	Оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 2024	виконано
11.	Проходження нормоконтролю та рецензування кваліфікаційної роботи	грудень 2024	виконано
12.	Захист кваліфікаційної роботи	грудень 2024	виконано

Студент

Жежера І. І.

Керівник кваліфікаційної роботи

Хавкіна О. М.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 105 с., 7 рис., 4 табл., 6 додатків, 77 джерел.

Об'єкт дослідження – українська й англійська ЗЕД-документація.

Мета роботи – дослідження лінгвальних особливостей та специфіки перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності.

Методи дослідження – метод узагальнення, метод стилістичного аналізу та синтезу, системно-функціональний метод, компаративний метод, метод словникових дефініцій, лінгвогенетичний метод, метод перекладацького аналізу.

У вступній частині обґрунтовано актуальність роботи, зазначено теоретичну та практичну цінність.

Перший розділ дипломної роботи присвячено розгляду поняття зовнішньоекономічної діяльності, типології її документації, проблематиці сучасних лінгвістичних досліджень документів.

Другий розділ дипломної роботи містить аналіз лінгвальних особливостей документів зовнішньоекономічної діяльності, їх структурно-граматичних характеристик та лексичного наповнення.

У третьому розділі розглядається проблема перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності, а також з'ясовуються шляхи збереження структури документу та відповідності зовнішньому оформленню документів. Проаналізовано структуру документів зовнішньоекономічної діяльності, визначено лінгвальні особливості документів та їх структурні форми, що безпосередньо впливають на переклад.

У висновку представлено результати проведеного дослідження, з'ясовано основні лінгвальні особливості документів зовнішньоекономічної діяльності, які впливають на їх переклад в межах української, англійської мови.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЮРИДИЧНА
ТЕРМІНОЛОГІЯ, ДОГОВІР, ІНВОЙС, ЛІНГВІСТИКА, СТРУКТУРА,
ФОРМА, ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ, АДЕКВАТНІСТЬ, ПЕРЕКЛАД

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ГК – Господарський кодекс

ЗЕД – Зовнішньоекономічна діяльність

ЗУ – Закон України

ЄС – Європейський союз

КМУ – Кабінет Міністрів України

НБУ – Національний Банк України

НПА – Нормативно правовий акт

Ст. – Стаття

Ч. – Частина

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

BL – Bill of lading – коносамент

CMR – Convention relative au contrat de transport international de Marchandise par Route – Конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів автомобільним транспортом (КДПВ) – Міжнародна товаро-транспортна накладна

COO – Certificate of origin – сертифікат походження

INV – Invoice – інвойс

NDA – Non-disclosure Agreement – угода про нерозголошення

PL – Packing list – пакувальний лист

ЗМІСТ

Завдання на роботу	
Реферат	
Перелік скорочень	
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ.....	10
1.1. Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Типологія ЗЕД- документів.....	10
1.2. Проблематика сучасних лінгвістичних досліджень документів зовнішньоекономічної діяльності.....	17
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЕД-ДОКУМЕНТІВ РІЗНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	24
2.1. Структурно-граматичні характеристики.....	24
2.2. Лексичне наповнення документів для ведення ЗЕД.....	32
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД ДОКУМЕНТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	39
3.1. Проблема збереження структурної своєрідності та графічної оформленості документів різного типу.....	39
3.2. Трансляція лексико-граматичних особливостей зовнішньоекономічної документації.....	52
3.2.1. Особливості перекладу власних назв.....	56
3.2.2. Переклад безеквівалентної лексики.....	61
3.2.3. Особливості перекладу термінів ЗЕД.....	63
3.2.4. Проблеми лінгвальної інтерференції у ЗЕД.....	66
3.2.5. Граматичні особливості ЗЕД-документації.....	69
ВИСНОВКИ.....	77
SUMMARY.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	92
ДОДАТОК А. Зразок ЗЕД-контракту та угоди.....	92
ДОДАТОК Б. Формуляр-зразок уніфікованого інвойсу для міжнародної торгівлі.....	99
ДОДАТОК В. Зразок пакувального листа.....	100
ДОДАТОК Г. Зразок коносаменту.....	101
ДОДАТОК Д. Правила Інкотермс 2020.....	102
ДОДАТОК Е. Терміни ЗЕД-документів та їх переклад.....	103

ВСТУП

У період глобалізаційних процесів, у тому числі й у сфері торгівлі, та широкої інтеграції України у ЄС зростає потреба в якісному перекладі зовнішньоекономічних документів, які відіграють важливу роль не лише як супровідна документація для товарів, але й як показник мовної культури учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Особливо важливою проблема перекладу такого типу документів стає через міждисциплінарний характер ЗЕД, яка охоплює економічні, юридичні, логістичні, культурні аспекти тощо. Ці тісні зв'язки обумовлюють необхідність від перекладача в даній галузі не тільки добре орієнтуватися в економічних та правових термінах, але й дотримуватися міжнародних стандартів, рекомендацій і традицій перекладу, щоб забезпечити точність і відповідність змісту, стилю та формату документів. Переклад економічних текстів, однією з характерних особливостей яких є насиченість юридичною термінологією, відноситься до категорії спеціального перекладу, в якому перекладач повинен вписатись у рамки структури тексту, а також точно відтворити зміст, стиль, формат документу таким чином, щоби він відповідав стандартам країн сторін-учасників ЗЕД.

Не дивлячись на наявність цілого ряду досліджень, присвячених аналізу окремих аспектів документів, що обслуговують сферу зовнішньоекономічної діяльності, таких як переклад контрактів, діловий дискурс, кореспонденція та переклад економічних текстів, проблематика перекладу документів ЗЕД, як комплексний напрямок, залишається недостатньо дослідженим явищем.

Усе вищеперераховане зумовлює **актуальність** кваліфікаційної роботи, яка полягає у дослідженні лінгвальних особливостей ЗЕД-документації та специфіці її перекладу, як комплексного явища із переплетінням економічних, правових та транспортних термінологій. Адекватний та точний переклад такого типу документації є критично важливим для успішної співпраці між країнами та компаніями, адже вона регулює правові, фінансові та логістичні

аспекти угод. Неправильний переклад документації може призвести до непорозумінь між учасниками ЗЕД, юридичних проблем і значних фінансових втрат.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційну роботу виконано в межах ініціативної наукової теми кафедри іноземної філології та перекладу НУ «Запорізька політехніка» № 06124 «Лінгвосеміотичні параметри міжкультурної комунікації». Тема роботи затверджена наказом № 520 від 9 грудня 2024.

Об'єкт дослідження – специфіка перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності з огляду на їх лексичні та структурно-граматичні особливості.

Предмет роботи – лінгвальні особливості документації ЗЕД та їх передача при перекладі.

Мета роботи – дослідження документації ЗЕД, визначення її лінгвальних особливостей та способів їх передачі при перекладі.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання цілої низки завдань:

- проаналізувати поняття зовнішньоекономічної діяльності, а також типологію документів ЗЕД;
- простежити сучасний стан дослідженості проблеми перекладу ЗЕД документації;
- з'ясувати лінгвальні особливості ЗЕД документації;
- описати специфіку перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності з огляду на їх лексичні та структурно-граматичні особливості.

Матеріалом для роботи слугують контракти, угоди, товаросупровідні документи ЗЕД та митні документи та їх переклади.

Теоретичне значення роботи полягає у комплексному дослідженні документації зовнішньоекономічної діяльності, з'ясуванню її лінгвальних особливостей та визначенні шляхів їх передачі при перекладі.

Практичне значення роботи полягає у безпосередньому використанні отриманих результатів дослідження на практиці при роботі з контрагентами ЗЕД.

Структуру роботи зумовлено науковою логікою дослідження, його метою та поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (77 найменування) та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1.1. Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Типологія ЗЕД-документів

Сучасну економіку будь-якої країни світу важко уявити без зовнішньоекономічної діяльності, оскільки ЗЕД є важливою складовою міжнародної взаємодії, глобалізації та інтеграції національного господарства країни у світову економічну систему. Цей процес вимагає глибокого розуміння міжнародних економічних відносин, законодавства та стандартів, які регулюють співпрацю між державами. Вступаючи у відносини з іноземними партнерами, українські суб'єкти господарювання мають дотримуватися певних процедур та вимог, що дозволяє забезпечити правову безпеку та ефективність економічної діяльності.

У сучасному економічному дискурсі зовнішньоекономічну діяльність розглядають як один із видів міжнародних економічних зав'язків. Проте, дана категорія не має однозначного визначення ані в законодавстві України, ані серед науковців [Кортиш 2017, с. 8].

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами» [Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» 1991, ст. 1]. Інше визначення зовнішньоекономічної діяльності подано в Господарському кодексі України: «Зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання є господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону

України майном, зазначеним у частині першій статті 139 цього Кодексу, та/або робочою силою» [Господарський кодекс 2003, ч. 1 ст. 377].

Узагальнюючи два визначення, можна сказати, що ЗЕД – це діяльність, яка включає в себе всі форми міжнародних економічних відносин: торгівлю, інвестиції, співпрацю в науці, техніці, культурі та інших сферах між країнами, що допомагає країнам обмінюватися товарами, послугами, капіталом та інформацією для економічного росту та розвитку.

Відповідно до Конституції України, зовнішньоекономічна діяльність регулюється виключно законами України [Конституції України, ст. 92 ч. 9]. Нормативна база ЗЕД складається з цілого ряду нормативно-правових актів, серед яких: Конституція України, Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII, Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21 червня 2018 року № 2473-VIII, Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI, Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI, Господарський кодекс України від 16 січня 2003, Постанови, розпорядження, укази Кабінету Міністрів України, Національного Банку України, Верховної Ради України, Міжнародні договори та інші НПА.

Основними недержавними організаціями, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність в Україні, є ООН, Український союз промисловців і підприємців, а також Торгово-промислова палата України. Також при Торгово-промисловій палаті України функціонують Міжнародний комерційний арбітражний суд та Морська арбітражна комісія, які відіграють ключову роль у вирішенні міжнародних торговельних спорів та арбітражних справ у морській галузі.

Серед інших важливих структур слід відзначити Асоціацію експортерів і імпортерів, а також галузеві асоціації, які сприяють розвитку зовнішньоекономічної діяльності, надаючи підтримку українським підприємствам у виході на міжнародні ринки.

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) включає різноманітні операції та взаємодії, що стосуються торгівлі з іншими країнами та співпраці на міжнародному рівні (див. Рис. 1.1) [Козак 2019, с.76, с. 149, с 235].

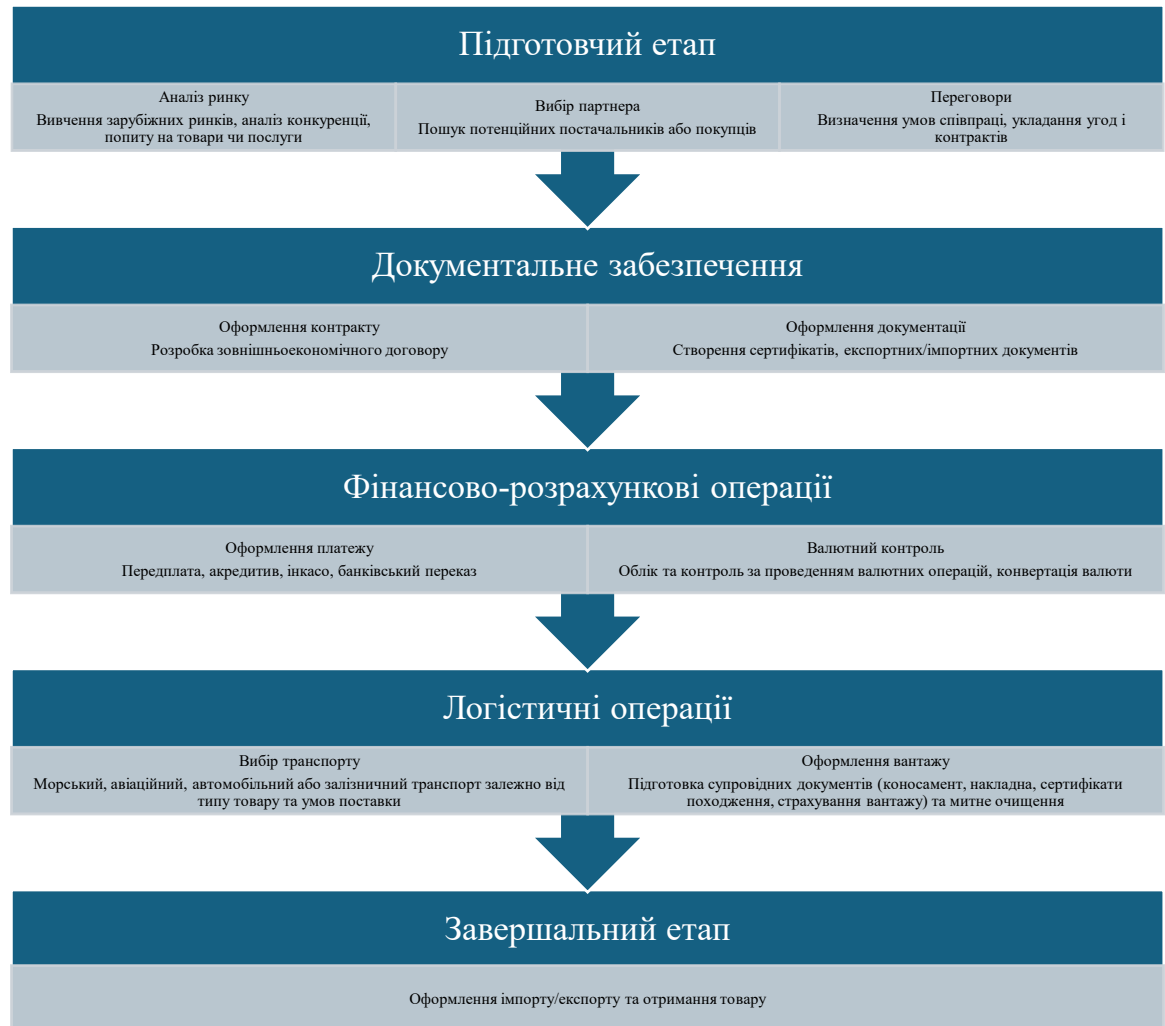

Рис. 1.1. Етапи ЗЕД

Отже, з наведеної схеми бачимо, що документація є ключовою складовою всіх зовнішньоекономічних операцій. Документація забезпечує покупців і продавців необхідними бухгалтерськими та митними документами, а транспортним і логістичним компаніям – надає вказівки щодо обробки вантажів, країнам експорту та імпорту – інформацію для дотримання регуляторних вимог, ведення обліку та оподаткування, а банкам – інструкції та інструменти для проведення і обробки платежів [Hinkelman 2022, с. 1].

Типологія документів у сфері ЗЕД охоплює різні види документів, які є необхідними для проведення міжнародних торговельних операцій.

Згідно з наказом Міністерства Фінансів України № 1011 та ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», документація ЗЕД класифікується на наступні групи (див. Табл 1.1) [Наказ №101, ЗУ № 996-XIV]:

Табл. 1.1

Класифікація ЗЕД документів

Група	Документи
Митні документи	Інвойс (рахунок-фактура) Митна декларація імпорту / експорту Сертифікат походження Пакувальний лист Страховий сертифікат
Транспортні документи	Товаро-транспортні накладні (CMR, AWB, B/L) Документи на перевезення небезпечних вантажів
Комерційні документи	Контракти (ЗЕД-договори) Специфікації (додатки до контрактів) Листи про наміри або комерційні листи
Фінансові документи	Банківська гарантія Платіжне доручення SWIFT Акредитив
Ліцензії та дозволи	Експортна та імпортна ліцензії Сертифікат відповідності Дозвіл на ввезення/вивезення товарів
Первинні документи (звітні)	Контракти (ЗЕД-договори) Інвойс Товаро-транспортні накладні (CMR, AWB, B/L)

Нижче наведемо визначення основних ЗЕД-документів з їх ключовими компонентами, які мають бути максимально точно трансльовані в тексті перекладу документу.

Відповідно до Закону № 996-XIV та Наказу № 88, первинні документи є основою для ведення бухгалтерського обліку господарських операцій, а мовою бухгалтерського обліку є українська мова.

Комерційні документи включають інформацію про вартість, якість і кількість товару. Вони оформлюються продавцем на власному бланку, а покупець використовує їх для здійснення оплати. Вартісні характеристики товару відображаються в рахунку-фактурі та рахунку-проформі. До комерційних документів також відносяться специфікація, пакувальний лист і сертифікат якості. У Господарському кодексі зазначено, що до комерційних документів належать «... коносамент, накладна, рахунок-фактура, а також документи у сфері страхування, такі як страховий поліс, сертифікат, килим-нота, бордеро, сліп та інші документи, що підтверджують право власності, та інші комерційні документи. Фінансовими документами, що застосовуються для здійснення міжнародних розрахунків, є простий та переказний векселі, боргові розписки, чеки та інші документи, що використовують для отримання платежу» [Господарський кодекс 2003].

Митними документами є митна декларація, ЗЕД-договір, інвойс (рахунок-фактура) або рахунок-проформа, банківські документи, транспортні документи. Митний кодекс чітко зазначає, що «документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування. Митні органи вимагають переклад українською мовою документів, складених іншою мовою, ніж офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування, тільки у разі, якщо дані, які містяться в них, є необхідними для перевірки або підтвердження відомостей, зазначених у митній декларації» [Митний кодекс 2012].

З практики ведення ЗЕД випливає, що для митного оформлення часто вимагається переклад документів навіть з мов міжнародного спілкування, включаючи англійську. Це пов'язано з тим, що мито є важливою складовою доходів державного бюджету України, а тому необхідно максимально точно визначити митний код на підставі поданих документів. Переклад на українську мову допомагає уникнути неточностей та помилок під час перевірки і підтвердження відомостей, зазначених у митній декларації.

Відповідно до нормативно-правових актів України, можна виділити наступні основні документи для ЗЕД: договір, інвойс, пакувальний лист, транспортні документи, фінансові документи.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) – це домовленість між двома або більше суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземними контрагентами, яка спрямована на встановлення, зміну або припинення взаємних прав і обов'язків у сфері зовнішньоекономічної діяльності [Закон України № 959-XII 1991; Shippey 2022, с. 180]. Згідно з міжнародними традиціями комерції, контракт повинен містити наступну інформацію: назву, дату договору та вступу його в силу, преамбулу, сторони договору, предмет контракту, ціну та вартість договору (якщо контракт не одноразовий, то цю інформацію зазначають у додатках), умови відвантаження (діючий інкотермс), умови платежу, термін дії, гарантію, керівні закони, форс-мажор, арбітраж, банківські реквізити сторін, юридичні адреси сторін, підписи керівників та інші додаткові умови за згодою сторін [Shippey 2022].

Комерційний інвойс (виписаний експортером/продавцем) – це основний документ для проведення платежів чи бухгалтерського обліку. Він містить інформацію про продавця та покупця, ідентифікаційні номери, такі як номер рахунку, дату відвантаження, визначає спосіб транспортування, умови доставки та оплати, а також надає повний список та опис товарів чи послуг, що продаються, включаючи кількість, ціни та знижки.

Коносамент (BL) / CMR / AWB – це основний документ щодо транспортування. Його видає перевізник (такий як судноплавна лінія чи

авіакомпанія) відправнику (експортеру, експедитору чи продавцю), і підписує капітан, агент, власник судна, особа, відповідальна за експортно-імпортні операції, або митний декларант. Цей документ надає письмове підтвердження отримання товару (вантажу), умов перевезення, маршрут та зобов'язання доставити товар до зазначених портів призначення або місця призначення законному власнику документа. Коносамент є як підтвердженням отримання вантажу, так і договором про його доставку – фрахту. Він також може бути ордерним документом, за яким власник документа має право претендувати на отримання товару. Випишується транспортною компанією, перевізником товарів, або митним декларантом ЗЕД. Коносамент – документ з перевезення вантажу морем, CMR – документ з перевезення вантажу наземним транспортом, AWB – документ з перевезення вантажу авіаційним транспортом [Кіреєва 2021, с. 52].

Сертифікат походження (COO / EUR 1 / СТ 1) підтверджує країну походження товарів, що відправляються. Імпорттер зазвичай повинен подати його імпортерним органам країни-імпортера. Випишується експортером/продавцем, місцевою торгово-промисловою палатою країни-експортера або іншими уповноваженими органами.

Експортна декларація – це офіційна заява експортера до експортного органу, що ідентифікує продавця, покупця, відправлені товари, дату випуску, країну походження та країну кінцевого призначення товарів, кількість та опис товарів, а також деталі відвантаження. Використовується країною-експортером для контролю за експортом, складання торговельної статистики та оцінки зборів. Випишується експортером/продавцем.

Імпортна декларація – це офіційна заява імпортера до імпортного органу – митниці країни призначення, що ідентифікує продавця, покупця, відправлені товари, дату випуску, країну походження та країну кінцевого призначення товарів, кількість та опис товарів, а також деталі відправлення. Використовується країною-імпортером для контролю за імпортом, складання

торговельної статистики та оцінки митних зборів. Оформлюється імпортером/покупцем або митним брокером, який діє як агент імпортера.

Пакувальний лист – це основний товаросупровідний документ, що містить детальну інформацію про товари, що відвантажуються в рамках зовнішньоекономічної операції. Він включає відомості про кількість місць, тип упаковки, вагу (брутто і нетто), розміри та інші характеристики товарів. Пакувальний лист зазвичай додається до вантажу і використовується для митного оформлення, перевірки та контролю під час транспортування, а також для забезпечення точності при розвантаженні та доставці товару отримувачу.

Отже, усі описані вище документи забезпечують правову та фінансову основу для здійснення зовнішньоекономічних операцій, а також допомагають у вирішенні митних логістичних та бухгалтерських питань. В законодавстві України чітко прописано, що: «Локальні акти, що регулюють діяльність підприємств, установ і організацій державної та комунальної форми власності, повинні бути складені державною мовою» [Закон України № 2704-VIII 2019], таки чином, це зобов'язує підприємства, що ведуть ЗЕД, перекладати документи на українську мову.

1.2. Проблематика сучасних лінгвістичних досліджень документів зовнішньоекономічної діяльності

Сучасні лінгвістичні дослідження документів зовнішньоекономічної діяльності зосереджуються на кількох ключових аспектах, а саме: термінологічна точність, переклад та локалізація, юридична лінгвістика, міжкультурна комунікація, мовна стандартизація.

Дослідженню юридичної англійської мови з точки зору історичного розвитку присвячено роботи А. Шнайдерової. Дослідниця звертає увагу на велику кількість латинських та французьких слів в судових постановах в Королівстві Англія [Schneiderova 2018, с. 122-123], що викликало мовні

неточності в юридичних текстах, бо наряду з старофранцузькою мовою використовували латину.

Як наслідок використання латинської мови в юридичному англійському дискурсі, можна і досі зустріти у зовнішньоекономічних документах термінологічні одиниці латинського походження, зокрема: *per pro – on behalf* – за дорученням, *ad valorem – import duty* – імпортне мито, *factum – actual cost* – фактична (собі)вартість, *Pro forma – proforma invoice* – проформа інвойс (попередній (плановий) документ, що містить інформацію про товар), *de jure – by law* – згідно закону, *de facto – in fact* – фактично. Згодом такі латинські одиниці замінили англійськомовні відповідники, як основна для ведення документів, однак традиція використання цих термінів зберіглась до сьогоднішнього дня.

Учена дійшла висновку, що французька мова мала великий вплив на англійську, особливо в юридичному дискурсі. Велика кількість сучасних термінів зовнішньоекономічної діяльності походять з латинської мови через посередництво французької: *contract* – договір (від фр. *contrat*, що походить від лат. *contractus*, «укладена угода»); *invoice* – інвойс (рахунок-фактура, від фр. *envoi*, що означає «відправка» або «передача»; стосується рахунку за товари, що були відправлені); *penalty* – штраф (від стар. фр. *penal*, фр. *pénalité*, що походить від лат. *poena*, «покарання»); *arbitration* – арбітраж (від стар.фр. *arbitrament*, що походить від лат. *arbitrari*, «вирішувати»); *party* – сторона в договорі (від фр. *partie*, «сторона» або «учасник», лат. *partiri*), *clause* – пункт, стаття договору (від стар.фр *clause*, лат – *clausa*) [Oxford Dictionary of English Etymology 1996, с. 21, 95, 241, 250, 338, 348].

Учені, які досліджували вплив французької мови на англomовну юридичну терміноогію, зокрема Ю. Ремінська, дійшли висновку, що цей вплив також призвів до появи значної кількості англomовних лексем із суфіксом -ee, що вказує на дію або договірні зобов'язання та який зазвичай позначає особу, яка отримує певні права або послуги: *consignee* – вантажоодержувач (від фр. *consigné*, «особа, якій доручено»); *assignee* – правонаступник або

уповноважена особа (від фр. *assigné*, «призначений»); *payee* – одержувач платежу (від фр. *payé*, «той, кому сплатили») [Reminska 2018, с. 213].

Учена Шнайдерова досліджувала етимологію термінів ЗЕД, та зазначало що з часом французька мова втрачала свої позиції в юридичних текстах, і в них почало з'являтися більше англійських слів [Schneiderova 2018, с. 124].

В іншій своїй роботі А. Шнайдерова звертається до проблем перекладу юридичного дискурсу, однією з яких є насиченість таких текстів латинськими термінами. Дослівний переклад текстів, які насичені латиною, викликає багато неточностей, навіть при використанні еквівалентів та власне латинських термінів, оскільки англійська мова є аналітичною мовою, яка залежить від порядку слів, тоді як латинська є мовою флективною [цит. за Schneiderova 2016, с. 353].

Інший дослідник, Ю. Ремінська, у своїй роботі підкреслює складний характер юридичних термінів, які виконують різні функції для забезпечення когерентності юридичних текстів [Reminska 2018, с. 211].

Ще однією проблемою, яка порушується дослідницею, є часте вживання загальних слів з вузькоспецифічним значенням. У найзагальнішому сенсі такі слова мають специфічні контексти для юристів, які постійно використовують їх у своїй повсякденній діяльності: *exhibit* – загальновживане значення «експонат» – юр. «додаток до контракту»; *attachment* – зв. прихильність – юр. додаток (вкладення); *party* – зв. вечірка – юр. сторона (договору).

Ю. Ремінська зазначає, що юридичному дискурсу притаманне часте використання давньоанглійських слів, які колись були загальновживаними, але тепер рідкісні у повсякденній мові [Reminska 2018, с. 213]: *aforsaid* – вищогогаданий або вказівок раніше; *hereinafter* – далі або надалі, *hereby* – цим (акт підтвердження); *hereof* – цієї (в контексті документа, означає стосується цього); *thereby* – тим самим або внаслідок цього; *therefore* – отже або тому.

Також учена говорить про таку специфічну рису юридичної лексики, як жаргонізми [Reminska 2018, с. 213]. Зокрема, серед термінів, що

використовуються в зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД): *measurement* – об'єм; *freight forwarder* – експедитор, *entity* – особа (юридична).

Також дослідниця звертає увагу на використання в юридичних текстах застарілих морфологічних форм у юридичному контексті, таких як: *witnesseth* – засвідчення договору, буквально підтвердження; *doth* – стара форма дієслова “does” (*Party doth hereby agree* – Сторона погоджується з наступним); *shall* – хоча це слово все ще використовується, у старій англійській мові часто вживалось в юридичних текстах для позначення зобов'язання. Наприклад, “*The party shall deliver the goods*” означає «Сторона зобов'язується доставити товари».

І. Гумовська досліджувала питання перекладу англійської юридичної термінології в економічних текстах. Аналіз англійських джерел економічного дискурсу показав наявність омонімічних термінів з юридичного дискурсу, що виникли внаслідок транстермінологізації. Це стосується економічних і юридичних термінів, які особливо поширені в зовнішньоекономічній діяльності. «Юристи часто працюють із правовими аспектами укладення різних угод, контрактів та документів підприємств, що призводить до термінологічної інтерференції між економічною та юридичною мовами». Згідно проведеного ученою дослідження «...73% юридичних термінів у цих джерелах є невід'ємною частиною економічної підмови» [Гумовська 2021, с 81]. Дослідниця підкреслює, що контекст, у якому застосовано термін, відіграє ключову роль у процесах семантизації та десемантизації термінів, навіть не зважаючи на те, що саме поняття терміну потребує точності та байдужості до контексту [Гумовська 2000, с. 16].

Ще одним питанням, яке порушує дослідниця у своїх дослідженнях, є питання деривації термінів, тобто процес утворення нових слів шляхом додавання афіксів (префіксів, суфіксів) до основи слова. Наприклад, терміни можуть утворюватися за допомогою продуктивних словотворчих афіксів, таких як “*mono-*”, “*pre-*”, “*by-*” (*monopoly*, *premises*, *bylaw*) [Гумовська 2000, с. 81]. А також за допомогою окремого виду деривації – конверсії, при якому

слово переходить з однієї частини мови в іншу без зміни форми. Наприклад, дієслова можуть утворюватися від іменників (*to bribe* < *bribe*) і навпаки [Гумовська 2000, с. 81]. Гумовська на прикладах документів зовнішньоекономічної діяльності показала, що юридичний термін не змінюється з переходом в економічний дискурс.

Ю. Баклажаненко досліджувала проблематику перекладу юридичної термінології, яка, на думку лінгвіста, обумовлена низкою факторів. Однією з найважчих проблем, з якою перекладачі стикаються найчастіше, є відсутність точних еквівалентів термінів у мові перекладу. Ще однією проблемою, яку потрібно вирішувати під час перекладу, є полісемія вихідного терміну, коли термін юридичного дискурсу має кілька значень, які не завжди є подібними між собою. Ще одна складність пов'язана з тим, що терміни належать до різних національних правових систем, а отже, і до різних правових терміносистем [Baklazhenko 2023, с. 183].

Р. Хай вивчав, як саме юридична мова поводить себе в документообігу. Дослідник відмічав широке застосування в документах техніко-юридичних термінів (*terms of art*), що включають технічні слова та вирази, що мають чіткі та усталені юридичні значення і зазвичай не можуть бути замінені іншими словами [Haigh 2018 с.8]. Деякі з них можуть бути зрозумілі навіть неспеціалістам (наприклад, *patent*, *share*, *royalty*), тоді як інші зазвичай відомі лише юристам. Наведемо приклади з ЗЕД: *demurrage* – *демередж* (плата за понад нормоване використання контейнерного обладнання); *indemnity* – *страхування ризиків* (зобов'язання однієї сторони компенсувати збитки або витрати іншій стороні, що важливо при укладенні міжнародних угод), *lien* – *застав*. Також учений наголошує на тому, що техніко-юридичні терміни містять в собі юридичний жаргон. Юридичний жаргон містить слова, які використовують юристи, але які можуть бути важко зрозумілі для неюристів. Наприклад, *boilerplate language* – *standard clauses*, *corporate veil* – *legal separation*, *jurisdiction* – *legal authority*.

Дослідник відмічав широкий вжиток означуваного артиклю “*the*”. Юридичний дискурс, на відміну від інших дискурсів, потребує неабиякої точності, через це в документах можна побачити те, що у повсякденній англійській мові не зустріти – повторення [Haigh 2018 с. 25]. Якщо брати типовий договір ЗЕД, то слово *the Party* – *сторона* може повторюватись безліч разів, навіть в межах одного абзацу.

Говорячи про граматичні особливості юридичних текстів, учений наголошував на тому, що займенники *I, you, this, that*, традиційно замінюються конструкціями *the said, the aforesaid, or the same*, через побоювання двозначності у випадках, коли незрозуміло, до якого іменника чи до якої особи може відноситися займенник, якщо в документі згадується кілька сторін [Haigh 2018 с. 21].

Юридична англійська багата на синоніми, через що легко почати використовувати одні терміни, а потім замінити їх іншими в тому ж документі чи листі. Це може призвести до непорозумінь або двозначностей. Тому дуже важливо зберігати послідовність у термінології. Дослідник звертає увагу на синонімічність термінів англійської юридичної мови і рекомендує використовувати однакові терміни у всьому документі. Наприклад, при використанні *buyer* і *seller*, необхідно уникайти переходу на *vendor* та *purchaser* пізніше в тексті. Дослідник наголошує, щоб перекладачі ніколи не змішували терміни з різних пар: *contract* – *agreement*, *exhibit* – *annex* – *appendix* – *supplement*. Дана синонімія ускладнює підготовку зовнішньоекономічних документів і потребує ретельної підготовки та підбору коректного синоніму [Haigh 2018 с.72].

Дослідниця Н. Лутай зазначає, що забезпечення якості в перекладі є формою «правової макроконтекстуалізації». Цей процес враховує інституційні, політичні, ідеологічні, соціальні та культурні фактори. Інституційні умови відіграють важливу роль у юридичному перекладі для міжнародних організацій, таких як ЄС або ООН, які мають власну культуру перекладу, що регулює діяльність перекладачів. Контекстуальний і

ситуаційний аналіз є ключовими елементами якісного підходу, до якого також входять етнографічні дослідження, жанровий аналіз, дискурс-аналіз і критичний дискурс-аналіз [цит. за Лутай 2023, с. 10].

Отже, зовнішньоекономічна діяльність є важливим елементом сучасної економіки, що сприяє її інтеграції у світову господарську систему. Ефективне ведення ЗЕД вимагає дотримання нормативно-правових регламентів, стандартів та оптимізації документобігу. У процесі ЗЕД використовуються різні типи документів: митні, комерційні, фінансові та транспортні, які забезпечують успішне закриття угод та виконання договірних умов. Переклад та адаптація ЗЕД-документів є критично важливими для точності передачі інформації та виконання митних процедур. Особливе значення має поєднання юридичного та економічного дискурсів, що вимагає від перекладачів глибоких знань термінології та специфіки оформлення документів. Загалом, точність та стандартизація документів ЗЕД при перекладі сприяють підвищенню ефективності міжнародної співпраці, уникненню юридичних непорозумінь та комунікативних бар'єрів.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЕД-ДОКУМЕНТІВ РІЗНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

2.1. Структурно-граматичні характеристики

Структурно-граматичні характеристики ЗЕД-документів є важливим елементом для ефективної та чіткої комунікації між сторонами, які беруть участь у міжнародній торгівлі та економічній діяльності. ЗЕД-документи різного призначення мають низку специфічних структурно-граматичних характеристик, що залежать від мети їх створення, контексту використання та міжнародних стандартів і рекомендацій. Для подальшого дослідження слід класифікувати ЗЕД-документи за формою на [Шевчук 2011, с. 268]:

- типові документи – це документи, які мають уніфіковану форму, заповнюються у певній послідовності та відповідно до суворо визначених правил. До таких документів належать, наприклад, товаросупровідні документи: інвойс, пакувальний лист, CMR/BL;

- індивідуальні документи – це документи, що створюються для розв'язання конкретної ситуації у кожному окремому випадку. Наприклад, контракти, угоди, додатки.

З метою спрощення та уніфікації обміну інформацією в міжнародній торгівлі ООН розробила Рекомендацію №1 [Annex to Recommendation No. 1 2010, Addendum to Informative annex to Recommendation No. 1] та додаток №1, в яких регламентовано стандарти оформлення основних типових документів зовнішньоекономічної діяльності, таких як інвойси, пакувальні листи, коносаменти тощо.

Данною рекомендацією передбачено використання стандартних зон для розміщення інформації, таких як реквізити сторін, опис товару чи умови поставки. Це сприяє спрощенню обміну даними та забезпечує зрозумілість

незалежно від мови або формату документа. Приклад рекомендаційного інвойсу наведено у додатку Б.

Також, слід зазначити, що в рекомендації передбачено використання міжнародних кодів, наприклад, кодів валют за ISO 4217, кодів країн за ISO 3166 для уніфікації даних.

Уніфіковане структурне оформлення документів забезпечує їх сумісність з автоматизованими системами обробки даних, що є важливим для сучасної електронної торгівлі.

Слід зазначити, що рекомендації ООН носять лише рекомендаційний характер, тому на практиці можна зустріти відмінності в структурі документу, що зумовлені законодавством або «правовими традиціями» країн контрагентів.

Однак, існують основні структурні елементи типових документів, які присутні завжди:

- інвойс мусить мати наступні структурні елементи: номер, дату інвойсу, реквізити продавця, покупця, опис товару, кількість, одиниці виміру, вартість, валюту, податки, умови поставки та оплати, банківські реквізити для сплати, реквізити товаровідправника та товароодержувача, країну(ни) походження товару, преференції (якщо є);

- пакувальний лист мусить включати в себе реквізити продавця, покупця, реквізити товаровідправника та товароодержувача, опис товару, ідентифікацію товару, кількість, вагу, одиниці виміру ваги, місця, тип пакування;

- коносамент має містити дані про вантаж, перевізника, відправника, одержувача, сторону для інформування, маршрут транспортування та судно транспортування, порт завантаження / розвантаження.

Окремо слід виділити наявність підпису та печаток на типових документах. Відсутність підпису в інвойсі не є порушенням, бо підпис не є обов'язковим, і такі документи можуть бути прийняті під час митного оформлення навіть без підпису [Recommendation No. 18 / UN. ECE 2001, с. 6].

Проте на практиці митні органи України часто вимагають наявності підписів та печаток для підтвердження автентичності документа, особливо, якщо інвойс видається українською стороною.

Якщо говорити про граматичні особливості типових документів, наприклад, інвойсу (див. Рис 2.1), то бачимо, що він повністю складається з номінативних речень, де відсутнє використання будь-яких дієслів. Семантичне значення дії передається за рахунок іменників, дат, кодів та відповідних полів.

Commercial Invoice

PE «FORKLIFT SERVICES UKRAINE»
METROPOLITAN ANDREI SHEPTYTSKY STR. 4
KYIV,02002
Ukraine

Payment Term Description : 100% Payment before delivery	
TVA: FR71808189211	
Date of Invoice	23/10/2024
Invoice Number	HE2405429
Payment Term Code	W022
Due Date	23/10/2024
Total Payable	

Business Address	Delivery Address	Shipping Address
PE «FORKLIFT SERVICES UKRAINE» METROPOLITAN ANDREI SHEPTYTSKY STR. 4 KYIV,02002 25488244 90000425	PE «FORKLIFT SERVICES UKRAINE» METROPOLITAN ANDREI SHEPTYTSKY STR. 4 KYIV,02002 Ukraine	Helix Europe Rue du Cap de Bonne Esperance, Eurocap Bat. A9 Coquelles,62231 France EXW Coquelles, France

Order Information	
Order Date	23/10/2024
Proforma Invoice Number	E16924012-26
Customer Order Number	E16924012-26

Bank Information					
BANK	BANK OF CHINA PARIS BRANCH (EUR)	BANK	BANK OF CHINA PARIS BRANCH (USD)	BANK	BNP Paribas (EUR)
IBAN	FR76 1876 9000 0190 6002 3613 887	IBAN	FR76 1876 9000 0190 6002 5181 601	IBAN	FR76 3000 4031 4200 0102 7368 485
BIC/SWIFT	BKCHFRPPXXX	BIC/SWIFT	BKCHFRPPXXX	BIC/SWIFT	BNPFRPPXXX

Рис. 2.1. Розміщення основних структурних елементів у інвойсі

Таким чином, рекомендації ООН щодо стандартизації оформлення типових документів у міжнародній торгівлі сприяють спрощенню обміну інформацією, уніфікації даних та їх сумісності для всіх контрагентів. На прикладі інвойсу (див. Рис. 2.1) бачимо розміщення всіх основних структурних елементів документа: номер інвойсу – *HE240529*, дату – *23/10/2024*, умови оплати в описовій формі – *Payment Terms Description: 100% payment before delivery* та формі коду – *W022*, реквізити сторін – *Business Address, Delivery Address*, умови поставки – *EXW Coquelles, France*, банківську

інформацію – *Bank information*. Приклади пакувального листа та коносаменту подано у додатках В та Г відповідно.

Офіційно-діловий стиль є однією з характерних ознак індивідуальних комерційних документів. Йому притаманні формалізованість та точність мови, широке вживання спеціальної лексики, стандартних конструкцій, структурованість та логічна послідовність.

Структурні та граматичні характеристики англomовних контрактів суттєво відрізняються від подібних характеристик текстів інших жанрів та мовних стилів. Так, особливий акцент у них робиться на складних синтаксичних структурах, специфічних формах дієслів та спеціалізованій термінології.

Для ЗЕД-контрактів характерне використання означеного артикля *the* [Haigh 2018, с.13]. Однак, слід зазначити, що в певних випадках артиклі часто опускають для уникнення неоднозначностей або додаткових тлумачень, наприклад, *Dealer shall at all times adhere to commercial honesty and good faith in carrying out respective obligations under this Agreement and shall therefore also observe highest standards of honesty and good faith in dealing with third parties including Customers and Users*. Фраза “*the good faith*” може викликати запитання, яка саме «добра воля» мається на увазі, тоді як абстрактне поняття “*good faith*” є загальноприйнятим принципом; в використанні артикля “*the*” перед “*Dealer*”, “*Customers*”, “*Users*” немає необхідності, оскільки ці слова написані з великої літери і вже мають певне тлумачення, що подане в документі-першоджерелі.

Ще однією особливістю ЗЕД-документів є незвичне використання великої літери для загальних назв – так звана “*Capitalization*” [Haigh 2018, с.46; Bazlik 2019, с. 86]. Однак, з юридичної точки зору, використання великої літери несе семантичний зміст, відрізняючи терміни від звичайних іменників. Наприклад, *The Buyer agrees to purchase the Goods from the Seller at the Price as specified in Specification 1 of this Contract*. Так, у наведеному реченні іменник

Goods вказує на конкретні товари, які є предметом конкретного Договору (*Contract*) між Сторонами (*Parties*).

Іншою особливістю ЗЕД-контрактів є використання вказівного займенника *this* – *цей* у формі однини. Його форма множини *these* зустрічається у десятки разів рідше. За підрахунками учених, на долю форми множини цього вказівного займенника припадає менше 1% усіх випадків використання у юридичній документації [Bazlik 2019, с. 101]. Займенник “*this*” може бути джерелом неоднозначності, особливо в складних реченнях або абзацах, де згадується кілька різних понять або посилань. Через це, стандартною практикою є використання прикметника “*present*” в ролі вказівного займенника, що допомагає чітко вказати, що мова йде саме про поточний документ або його частину. Наприклад, *this Contract* – ***present Contract***; *under the **present** clause of this Agreement*.

В українській мові порядок слів є більш гнучким, ніж в англійській. Речення в англійськомовних ЗЕД-документах мають суворо фіксований порядок слів (*підмет* + *присудок* + *додаток*), що забезпечує більшу чіткість і уникнення двозначності. На відміну від української мови, де інверсія використовується для підкреслення або стилістичного забарвлення, в англійськомовних ЗЕД-документах інверсія майже не зустрічається. Це пов'язано з тим, що будь-яка зміна звичного порядку слів може ускладнити розуміння тексту або змінити його юридичний зміст.

Однак, зміна порядку членів речення часто використовується для створення емпізи, тобто наголосу на певному елементі речення, що має важливе значення. Наприклад, емпіза відсутня у наступному реченні: *The Goods shall be shipped in accordance with the Incoterms 2020 rules specified in the Contract*; і емпіза наявна у цьому прикладі: *In accordance with the Incoterms 2020 rules specified in the Contract, the Goods shall be shipped*.

ЗЕД-документація зазвичай оперує складними поняттями і великою кількістю важливої інформації, яка повинна бути чітко зрозумілою усім, хто працює з цими документами. Тому ЗЕД-документи часто містять паралельні

структури, щоб зберегти чіткість висловлювання. Наприклад, у конструкціях типу *the rights and obligations of the Buyer and the Seller shall be as follows* – права та обов'язки покупця і продавця мають бути наступними.

В ЗЕД-документах найчастіше використовуються часові форми *Present Simple*, *Present Perfect* та *Future Simple*. *Present Simple* застосовується для опису постійних умов, загальних правил та стандартних процедур, які діють на момент чинності договору. Часи форми *Present Perfect* використовується для передачі завершеності дії в контексті теперішнього часу, приділяючи основну увагу предмету чи дії, а не виконавцю [Васильченко 2014, с. 29]. Наприклад, шаблонна фраза в тілі договору “*The Seller has sold and the Buyer has bought...*”

Слід зазначити, що *Present Simple* переважає, навіть коли йдеться про майбутні чи умовні події, оскільки юридичні положення спрямовані на виклад універсальних істин чи умов, які залишаються актуальними протягом дії договору. Наприклад, *The Buyer pays the total purchase price within 30 days of receiving the invoice*.

В ЗЕД-документах часто використовується *Passive voice* для виділення дій, які мають бути виконані, але без називання самих виконавців цих дій. Наприклад, ***The amount of any applicable present or future such tax shall be paid by Dealer as an additional charge or, in lieu thereof, Dealer shall provide MLE with a tax exemption certificate acceptable to taxing authorities.*** У даному реченні наголос робиться саме на обов'язковості сплат податків, без вказування агента цієї дії.

Для вираження умов та обов'язкових дій в ЗЕД-документах вживаються конструкції з обов'язковим характером – модальні конструкції. В ЗЕД-документації для вираження обов'язкових чи ймовірнісних умов використовують модальні дієслова *must*, *shall*, *may*, *can*. Наприклад, *The Buyer must provide all necessary documentation for customs clearance; Dealer shall at all times abide by all applicable laws and regulations in the conduct of its business relating to this Agreement; The Seller may promote its Products at its own expense,*

*in its own name, and in such a manner as in its own judgment will best tend to support sales thereof; Reserved Territory – Has the meaning given in Paragraph 2. of this Agreement and **can** at all times be viewed on the Dealer Support Site, The Buyer **can** request an extension of the payment deadline upon prior written agreement with the Seller.*

Одночасно з модальними конструкціями в ЗЕД-договорах наявні умовні речення. В англійській мові умовні речення бувають чотирьох видів. Однак, в ЗЕД-документації використовують лише умовні речення нульового типу, та умовні речення 1-го типу. Це пов'язано з тим, що умовні речення 2-го та 3-го типу описують нереальні ситуації, а умовні речення нульового типу та умовні речення 1-го типу використовуються для опису загальних фактів або ситуацій, які завжди відбуваються за певних умов та для опису реальних і можливих ситуацій у майбутньому. Наприклад, умовне речення нульового типу: *the Buyer pays 100% of the cost of the Goods stated in the corresponding Supplement agreement as advance payment before shipment, if any other clauses are not provided in the Supplements to the present Contract – Покупець сплачує у якості попередньої оплати 100% вартості Товару, зазначеної у Додатку, перед відвантаженням, якщо інше не зазначено у Додатку до чинного Контракту»; умовне речення 1-го типу: *If the Buyer fails to make payment, the Seller may terminate the contract – Якщо Покупець не здійснить оплату, Продавець має право розірвати контракт.**

Як і в типових, так і в індивідуальних комерційних ЗЕД-документах зустрічається використання номінативних речень. Їх широко застосовують для формулювання назв розділів, пунктів та підпунктів, наприклад, *Legal address – юридична адреса, Payment Terms – умови оплати, Warranty – гарантійні умови.*

Синтаксис ЗЕД-документів тяжіє до простих коротких речень. Кожна фраза зазвичай має одну закінчену думку, що дозволяє легко знайти і зрозуміти суть положень документа. Така деталізація текстів договорів, де детально описуються права та обов'язки обох Сторін, вказує на ще одну

особливість зовнішньоекономічних договорів – стадіальну презентацію інформації [цит. за Васильченко 2014, с. 30].

У зовнішньоекономічних контрактах часто використовуються повторення та посилання на певні розділи, щоб забезпечити точність і ясність викладення умов. Це дозволяє уникнути неоднозначностей та гарантує, що всі сторони контракту правильно розуміють свої обов'язки та права. Повторення сприяють формулюванню точних і недвозначних положень, що є ключовим для успішного виконання договорів у міжнародній торгівлі. Наприклад, *If Dealer does not promptly provide, or arrange to provide, Delivery Service or Warranty Service on Products for which Dealer has the responsibility under this Paragraph, Supplier may provide, or arrange to provide, such Delivery Service or Warranty Service on Products for which Dealer has the responsibility under this Paragraph and charge Dealer with all costs resulting from this.*

Зовнішньоекономічний договір зазвичай має чітко визначену структуру, що забезпечує правову регламентацію відносин між сторонами. Основними елементами ЗЕД контракту є: вступна частина (преамбула), де зазначаються реквізити сторін та підстава укладення угоди; предмет договору, який описує характер, обсяг, якість та кількість товарів чи послуг; умови постачання, включаючи терміни, місце та спосіб передачі товарів; ціна та порядок розрахунків, які визначають вартість контракту, валюту платежу та умови оплати; відповідальність сторін за порушення умов контракту; форс-мажорні обставини, що регулюють дії сторін у випадках непередбачених ситуацій; порядок вирішення спорів, який визначає юрисдикцію та процедуру вирішення конфліктів; банківську інформацію; а також заключні положення, що охоплюють термін дії контракту, процедуру його розірвання чи внесення змін. Усі положення контракту мають бути оформлені відповідно до вимог міжнародного права та національних законодавств сторін. Зазвичай контракт скріплюють підписами сторін та мокрою печаткою, однак зараз все більше контрагентів використовує електронно цифровий підпис через онлайн сервіси, як, наприклад, DocuSign. Розроблений ЗЕД-договір подано у додатку А.

Аналіз структурно-граматичних характеристик ЗЕД-документів засвідчив їхню важливу роль у стандартизації, уніфікації та спрощенні міжнародної комунікації. Типові документи, як інвойси, пакувальні листи та коносаменти, вирізняються уніфікованою структурою, що полегшує автоматизовану обробку даних і сприяє швидкому обміну інформацією між контрагентами. Індивідуальні документи, такі як контракти й угоди, демонструють більшу гнучкість у структурі, проте також мають чітко визначені стилістичні та граматичні особливості.

Англомовні ЗЕД-документи мають строгий синтаксис і специфічну лексику, що забезпечує однозначність трактування. Номінативні речення, фіксований порядок слів, паралельні структури, модальні конструкції та умовні речення є характерними рисами ЗЕД-документації.

Завдяки уніфікації структурно-граматичних елементів ЗЕД-документи забезпечують юридичну точність, ясність та швидкість ЗЕД-операцій. Це сприяє зниженню ризиків непорозумінь і помилок, що є критично важливим для успішного ведення бізнесу на глобальному рівні.

2.2. Лексичне наповнення документів для ведення ЗЕД

Лексичне наповнення документів для ведення зовнішньоекономічної діяльності повинно відповідати вимогам офіційно-ділового стилю та міжнародним стандартам, що сприяє уникненню непорозумінь у процесі міжнародного співробітництва.

Оскільки Україна розпочала гармонізаційний процес підлаштування свого законодавства до норм ЄС, лексичне наповнення документів у зовнішньоекономічній діяльності стало більш стандартизованим.

Лексика, що використовується у договорах, включає загальновживані слова, які часто поєднуються зі спеціальними термінами. При застосуванні загальновживаної лексики у цих документах відбувається її адаптація:

звуження її значень і виникнення нових, специфічних значень, через що лексика стає спеціалізованою. Наприклад, спеціалізована лексика: загальноновживані слова: *to hold* – *утримувати* + *harmless* – *нешкідливий*, в поєднанні дають спеціалізований термін *Hold Harmless* – *зобов'язання відшкодовувати збитки*; загальноновживані слова *service* – *послуга* + *territory* – *територія*, в поєднанні дають спеціалізований термін *Service Territory* – *територія, де дилер може просувати продукцію*.

Спеціальна лексика включає в себе різноманітну лексику зі стандартів, шаблонні фрази, а також терміни, пов'язані з учасниками, процесом укладання та виконання договору, формуючи договірну лексику. Вона складається з частотних слів, які допомагають чітко передавати зміст домовленостей між сторонами [Зарума-Панських 2001, с. 8]. Наприклад, терміни, що пов'язані з **учасниками договору**: *Associated Parties* – афілійовані особи або організації, пов'язані зі сторонами договору; *Dealer* – компанія, яка укладає договір для офіційної дистрибуції продукції; *Dealer Representative* – представник дилера, який виконує певні функції від імені дилера, але лише після письмової згоди продавця; *Parties* – сторони договору; *Messer* – сторона якій видано документ; *Principal* – керівні особи або акціонери дилера, які відповідають за виконання основних умов договору; терміни, що пов'язані з **процесом укладання договорів**: *Agreement / Contract* – сам договір, включаючи всі додатки та поправки; *Amendments* – поправки або зміни до договору, які вносяться за взаємною згодою сторін; *Appointment* – призначення дилера як уповноваженого дистриб'ютора продукції; *Effective Date* – дата, з якої договір набуває чинності; *Exhibit* – додатки до дилерського договору, що деталізують окремі положення; *Execution* – підписання договору сторонами, що підтверджує їх згоду з його умовами; *Notice* – офіційне повідомлення, яке сторони надсилають одна одній у випадках, передбачених договором; приклади **шаблонних фраз**: *Parties agree to comply with all applicable laws and regulations relating to this Agreement* – *Сторони погоджуються дотримуватися всіх чинних законів і нормативних актів, що стосуються цієї*

Угоди; The Seller has sold and the Buyer has bought... – Продавець продав, а Покупець придбав.

Особливістю лексики договорів є використання неасимільованих латинських та французьких виразів, як загальноприйнятих міжнародних термінів. Це обумовлено історичним розвитком міжнародних відносин і багатовіковою практикою використання цих мов у правових документах [Зарума-Панських 2001, с. 8]. Наприклад, латинізми: *ad hoc* – до цього, *de facto* – фактично, *liens* – застава, *pro rata* – пропорційно; французькі вирази: *force majeure* – обставини непереборної сили, *in lieu of* – замість чого-небудь, *carnet TIR* – книжка МДП.

ЗЕД-документація характеризується наявністю в ній значної кількості слів, що використовуються у значеннях, властивих лише цим текстам. Деякі з цих лексем отримують нове значення, ще не зафіксоване в лексикографічних джерелах. Це явище має назву термінологічна полісемія. Данні слова можуть бути представлені іменниками, словосполученнями або цілими номінативними реченнями. Кожне з цих слів несе номінативну функцію, перетворюючи слово в термін. Наприклад, іменники: *detention* – заг. утримання в тюрмі – спец. затримка контейнера; *exhibit* – заг. експонат для виставки – спец. додаток до контракту / угоди; *title* – заг. назва – спец. право власності; словосполучення: *Strategic Accounts* – ВІП-клієнти; *Trade Laws* – правила продажу; номінативні речення: *payment term code* – код умови оплати; *ship date* – дата відвантаження.

Терміни, що використовуються у договорах або додатках, можуть мати декілька значень залежно від контексту чи практики їх застосування. З огляду на це, з метою уникнення неоднозначностей та забезпечення чіткості у взаєморозумінні між сторонами, у всіх процесах зовнішньоекономічної діяльності з конкретним контрагентом обов'язково надається тлумачення ключових термінів (див. Рис.2.2). Це дозволяє сторонам однозначно трактувати положення договору та мінімізувати можливі ризики непорозумінь.

Agreement – This Sales and Service Agreement including all exhibits, amendments, schedules and so forth hereto.

Associated Parties – Has the meaning given in Paragraph 13 of this Agreement.

Corrupt Act – Has the meaning given in Paragraph 13 of this Agreement.

Effective Date – Has the meaning given in this Agreement.

Electronic Transmission – Any form of communication, not directly involving the physical transmission of paper, that creates a record that may be retained, retrieved, and reviewed by a recipient thereof, and that may be directly reproduced in paper form by such a recipient through an automated process, provided that the transmission is secure and all actions are tracked and recorded by a reliable system, such record being able to be retained, retrieved and reproduced by the recipient and the sender

Machines – Products which are complete Material Handling Machines.

Рис. 2.2. Приклад тлумачення термінів дилерської угоди у додатку до договору

У документах зовнішньоекономічної діяльності присутнє таке явище як термінологізація. Це процес, за якого загальновживані слова набувають спеціалізованого значення, адаптуючись до професійного контексту, наприклад, слово *clearance* у загальному значенні означає *дозвіл*, тоді як у ЗЕД воно позначає процес митного оформлення – *customs clearance*; слово *bond* – *застава* у поєднанні з *warehouse* – *склад* дає новий термін: *bond warehouse* – *склад митного очищення* або, як його ще називають – *ліцензійний склад*; У цій галузі також зустрічаються абсолютні синоніми, такі як *bill of lading* і *sea waybill* – *товарно-транспортна накладна*; обидва терміни є взаємозамінними. Водночас ідіоматичні синоніми, на кшталт *to resolve a dispute* = *to settle a conflict* (вирішити суперечку): слово *resolve* акцентує увагу на **остаточному вирішенні проблеми** чи **непорозуміння**, часто підкреслюючи пошук розв'язку, *settle* підкреслює **досягнення угоди** або **компромісу**, іноді без повного вирішення глибинних причин конфлікту, демонструють різноманітність мовних засобів у комунікації, часто варіюючись залежно від формальності контексту. Ці явища забезпечують точність та ефективність фахової комунікації, хоча вимагають від користувачів термінів глибокого розуміння їх значень та нюансів застосування.

До вже наявних термінів, в ЗЕД-документах можна зустріти велику кількість синонімів. Це пояснюється тим, що англійська мова довгий час була під впливом французької і запозичила велику кількість французьких слів та латинізмів [Beveridge B 2002]. Водночас, семантичне значення цих синонімів може відрізнятись та носити певну ієрархічну структуру. Наприклад, *Amendment – Supplement agreement – Exhibit – Appendix – Supplement*, де *Amendment* – **правки (додатки)** до угоди, *Supplement agreement* – **додаткова** угода зі змінами основного тексту угоди, *Exhibit* – **додаток** до угоди, *Appendix* – **додаток** до додатку (*Exhibit*), *Supplement* – **додаток** до угоди зі специфікацією товарів.

Ведення зовнішньоекономічної діяльності вимагає використання не тільки специфічної лексики, а й багатьох скорочень та аббревіатур. Ці скорочення дозволяють спростити комунікацію між міжнародними партнерами та стандартизувати документи, велика кількість скорочень в яких може бути пояснена їх загальноновживаністю в ЗЕД-документах, зокрема в міжнародних договорах та правилах. Використання скорочень забезпечує ефективну та точну підготовку і обробку документації, дозволяючи уникнути непорозумінь та помилок. ЗЕД-документація не лише сприяє оптимізації процесів, а й гарантує, що всі учасники чітко розуміють свої обов'язки та права. Наприклад: *BL* – *коносамент*; *COO* – *сертифікат походження*; *CMR* – *Міжнародна товаро-транспортна накладна*; *LDM* – *ладо метр* – *навантажувальний метр* – *маса вантажу вздовж борту*; *LTL* – *перевезення автомобільним транспортом з дозавантаженням*.

Окремо слід зазначити використання в ЗЕД Інкотермс (International Commercial Terms). Це набір міжнародних правил, що визначають основні умови постачання товарів у зовнішньоекономічній діяльності. Вони були розроблені Міжнародною торговою палатою (ICC) для спрощення та уніфікації процедур торгівлі. Інкотермс регламентують розподіл обов'язків, витрат і ризиків між Продавцем і Покупцем на різних етапах доставки товару. Кожне правило Інкотермс позначається трилітерним скороченням (наприклад,

EXW, FOB, CIF) і передбачає уточнення місця (місто або порт), яке конкретизує локацію передачі товару. Вони не є обов'язковими за законом, але стають частиною контракту за домовленістю сторін, забезпечуючи чіткість у визначенні логістичних і фінансових аспектів постачання. (див. Додаток Д). Наприклад, *CIP Kyiv, DAP Lviv, FOB Nanjing*.

Через міжнародний характер зовнішньоекономічної діяльності у документації часто використовуються географічні назви міст, портів, адреси компаній та складів, а також назви пунктів пропуску кордону тощо. Це допомагає чітко ідентифікувати місця та об'єкти, що мають значення для виконання умов договорів, полегшуючи комунікацію між міжнародними партнерами. Також, в документах ЗЕД присутні власні назви компаній, які далі по тексту замінюються на іменники: *the Buyer / the Seller* та *Party*. На кінці документу завжди є підписи уповноважених осіб, та лексеми на позначення їх посад, наприклад, *CFO – Фінансовий директор, General manager – генеральний директор*. Якщо замість керівника підпис ставить уповноважена особа, то можна зустріти такий латинізм: *pp – per pro – per procurationem – за дорученням*.

Важливу роль в лексичному наповненні типових ЗЕД-документів відіграє використання кодів: кодифікації товару (HS code), транспорту, пакування, валют (ISO 4217). Дані коди є еквівалентом номінативних речень, тобто замість слів використовують цифро-буквений код або скорочення: *4D – box, plywood – коробка з фанери, net 30 – платіж має бути здійснений протягом 30 днів від дати виставлення рахунку, 0730 – CMR – Міжнародна товаро-транспортна накладна* [Наказ № 1011 2012].

Зовнішньоекономічна документація має свої особливості у форматі презентації даних, чисел і валюти. Вона повинна відповідати міжнародним стандартам і бути зрозумілою для всіх сторін. Згідно зі стандартом, який діє в Україні [ДСТУ ISO 8601:2010], формат дати має бути *YYYY-MM-DD*, але на практиці, особливо в договорах, щоб уникнути неточностей, місяць прийнято записувати друкованими літерами замість цифр. Оскільки, наприклад, запис

5/11/2024 може означати як і 5 листопада 2024 року (європейський формат), так і 11 травня 2024 року (американський формат). Написання місяця літерами значно зменшує ризик непорозумінь, особливо в багатонаціональних угодах, де беруть участь сторони з різних країн і, навіть, континентів.

Для опису товару в типових ЗЕД-документах та специфікаціях використовуються прикметники, однак вони стоять у постпозиції до означуваного іменника, що порушує звичний порядок слів в англійській мові. Вони розташовані після іменника (назви товару), впорядковані за комерційною ціною, та можуть бути виражені іменником. Наприклад, ***Forklift truck diesel, yellow, 2.5 t, Non CE – Дизельний вилковий навантажувач, жовтого кольору, вантажопідйомністю 2,5т., не має CE сертифікації.***

Таким чином, бачимо, що ЗЕД-документи мають чітко окреслені структурно-граматичні та лексичні характеристики, які сприяють ефективній комунікації між сторонами міжнародної торгівлі. Структурно-граматичні особливості включають специфічне використання артиклів, жорсткий порядок слів і синтаксичні конструкції, що забезпечують точність вираження в англомовних документах. Імперативно-модальні конструкції, номінативні речення та використання специфічних часових форм також є характерними для таких документів.

Лексичний аналіз ЗЕД-документів показує, що вони містять адаптовану загальноживану лексику, спеціальні терміни, запозичені вирази з латинської та французької мов, а також стандартизовані аббревіатури та кодифікації. Використання скорочень, спеціальних кодів і географічних назв полегшує комунікацію між сторонами та дозволяє уникати непорозумінь. Дотримання міжнародних стандартів у форматі дат, чисел, валюти, Інкотермс є важливим елементом стандартизації ЗЕД-документів.

Таким чином, лінгвальні особливості ЗЕД-документів спрямовані на забезпечення точності, чіткості та недвозначності в умовах міжнародної торгівлі, що сприяє успішному виконанню договірних зобов'язань.

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕКЛАД ДОКУМЕНТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Проблема збереження структурної своєрідності та графічної оформленості документів різного типу

Зовнішньоекономічна діяльність супроводжується широким спектром документів, які мають забезпечити ефективність міжнародного співробітництва, юридичну захищеність і взаєморозуміння між сторонами. Ці документи можуть бути створені різними мовами, зокрема англійською та українською, що породжує питання про необхідність збереження їхньої структурної своєрідності та графічної оформленості під час перекладу чи адаптації.

Англійська та українська мови мають свої особливості у побудові тексту, граматичних конструкціях і використанні стилістичних прийомів. Наприклад, в англійських документах часто використовуються більш лаконічні формулювання та стандартизовані формати, тоді як українські документи можуть бути більш деталізованими та адаптованими до національних нормативних вимог. Ця різниця може спричинити труднощі при перекладі та збереженні структури документа.

Збереження структури документів має важливе значення в ЗЕД, адже воно забезпечує коректне тлумачення змісту, юридичну однозначність і уникнення можливих помилок у процесі виконання контрактів чи домовленостей.

Для індивідуальних комерційних документів притаманне використання шаблонів з певною послідовністю розділів, що відображають основні аспекти угоди. Приклад ЗЕД-контракту подано у Додатку А. Слід зазначити, що відповідно до українського законодавства, договір є обов'язковим

документом, на відміну від більшості країн Європи та США, де договором може виступати лише інвойс.

Щодо типових документів, таких як інвойс, пакувальний лист, коносамент, існує рекомендація ООН №1 та її додаток №1 [Annex to Recommendation No. 1 2010, Addendum to Informative annex to Recommendation No. 1], які регулюють структуру та наповнення типових ЗЕД-документів. Шаблон інвойсу за рекомендацією ООН представлено у Додатку Б [Annex to Recommendation No. 6 2010, с. 15].

Зазвичай, типова ЗЕД-документація відзначається високим рівнем стандартизації та уніфікації. Це означає, що документи, створені в межах однієї правової системи, зазвичай мають подібну структуру та використовують обмежений набір термінів і формулювань. Такий підхід має на меті спростити процес оформлення, перевірки й опрацювання документів, що є важливим для ефективності міжнародної торгівлі. Уніфіковані стандарти допомагають забезпечити чіткість, зменшують ризик виникнення непорозумінь та сприяють швидшому узгодженню між сторонами. Крім того, це полегшує автоматизацію процесів та забезпечує відповідність нормативним вимогам, які часто є суворими в міжнародному бізнесі [Interinstitutional Style Guide 2024].

Збереження структури та графічного оформлення типових ЗЕД-документів при їх перекладі є ключовим фактором у міжнародній діяльності, оскільки навіть незначні помилки у перекладі чи оформленні можуть спричинити значні фінансові витрати або затримки в процесах. Ці завдання можна умовно розділити на дві основні групи, залежно від цільової аудиторії та взаємопов'язаної мети.

Якщо цільова аудиторія – це суб'єкти ЗЕД, які добре розуміють специфіку документів, то головним завданням перекладу є точність передачі термінології, юридичної відповідальності сторін та збереження формальних елементів структури документу. Переклад тексту документа виконується

повністю, без жодних пропусків чи довільних скорочень, з дотриманням максимальної точності.

У процесі перекладу охоплюється весь зміст документа, включаючи текст основних частин, бланки змісту, будь-які написи на штампах, а також рукописні записи, що можуть містити оригінали документів. Особлива увага приділяється збереженню кодів, усталених скорочень і спеціалізованих термінів, які мають чітке й однозначне тлумачення в міжнародному середовищі. При виконанні такого перекладу часто залишають англійські назви компаній та скорочення без змін, одночасно переносячи їх у документ-переклад. Такий підхід є обґрунтованим, оскільки власні імена, комерційні назви та усталені аббревіатури, такі, наприклад, як *Inc., LLC, Ltd.; CIF, CFR, EXW, FOB; DG, HS*, мають міжнародне значення та не потребують адаптації.

Це не тільки зберігає точність документа, але й дозволяє уникнути можливих помилок чи непорозумінь, які можуть виникнути при спробі перекласти ці елементи. Крім того, такий підхід відповідає вимогам юридичної відповідності документа, оскільки власна назва компанії та скорочення є офіційно зареєстрованими і використовуються у своєму первісному вигляді в усіх міжнародних операціях (детальніше про особливості трансляції власних назв див. у 3.2). У такому перекладі будь-які відхилення від стандартів можуть стати причиною недовіри до документа і його відхилення.

Якщо аудиторія складається з осіб, які мають обмежені знання в сфері зовнішньоекономічної діяльності, контрагентів, які працюють із документами на базовому рівні, важливо забезпечити зрозумілість перекладу. У таких випадках переклад повинен не лише відповідати оригіналу, але й містити зрозумілі пояснення спеціалізованих термінів, скорочень чи кодів. Це допомагає уникнути непорозумінь та сприяє ефективній комунікації між сторонами. Еквівалентність перекладу в цьому контексті полягає в підборі таких термінів, які максимально точно передають зміст оригіналу, але водночас є зрозумілими для цільової аудиторії. У деяких випадках необхідно використовувати трансформації, такі як адаптація термінів до локального

контексту або додавання пояснень у вигляді приміток. Наприклад, термін “*FOB*” (*Free on Board*) може бути перекладений не лише як «франко-борт», а й супроводжений поясненням щодо відповідальності сторін за транспортування, наприклад: *продавець несе відповідальність до моменту завантаження товару на борт судна в порту відправлення*.

Під час перекладу ЗЕД-документу для аудиторії, що складається з осіб, які мають обмежені знання в сфері ЗЕД, графічне оформлення вихідного документа може бути частково змінено, оскільки основна мета полягає в передачі змісту документа, а не у його точному відтворенні. Це стосується особливо тих випадків, коли переклад виконується для аудиторії, яка потребує зрозумілого викладення інформації, навіть якщо це впливає на форму документа.

Проте, незважаючи на це, важливо зберегти всі структурні елементи типового документа на своїх місцях. Зокрема, розділи, заголовки, таблиці, а також блоки з ключовою інформацією, такі як дані про сторони, умови поставки, специфікації товарів чи послуг, мають бути розташовані так само, як у вихідному документі. Це необхідно для збереження логіки, зрозумілості та юридичної сили документа. Важливо, щоб навіть у разі адаптації перекладу його загальна структура залишалася відповідною до стандартів, оскільки будь-які відхилення можуть спричинити складнощі в процесі перевірки або використання документа іншими сторонами. Таким чином, баланс між передачею значення та дотриманням структури є основним завданням перекладача при перекладі для неспеціалістів в сфері ЗЕД. Для ілюстрації розглянемо оригінальний Інвойс (див. Рис. 3.1).

Як ми бачимо, структурні елементи документа всі шаблонні, хоча розміщенні доволіно зі збереженням логіки [Annex to Recommendation No. 1 2010; Addendum to Informative annex to Recommendation No. 1]. Це зумовлено програмним забезпеченням постачальника товару.

INVOICE

Invoice #: SIN315588
Invoice Date: 16-05-2024
Payment term: Invoice Date +0 days
Dealer Code: 910200
Reserved #: Invoice-1413355

LOGISNEXT
Mitsubishi Logisnext Europe

ИНВОЙС

Invoice №: SIN315588
Дата инвойса: 16.05.2024
Должник: 16.05.2024
Умови оплати: Передплата
Код дилера: 910200
Зарезервовано №: Invoice -1413355

BILL TO
TOV Zevo
Contract No: 01MLEZ2020 Dated: May 13, 2020
Sikhidna Str. 9
Zaporizhzhia,
69093
Ukraine

SHIP TO
TOV Zevo
Sikhidna Str. 9
Zaporizhzhia,
69093
Ukraine

Ship terms	Import reference	Currency	Vat ID	Country of Origin
Free On Board Dalian (FOB CN DAL)		USD	-	China

VAT Code: VAT to Pay 0% NON- EU (3a)
For customs purposes, the goods categorization is Harmonized Tariff Code **8427201990**
Chassis SIN: CT18G-85142
Max SIN: 6M25D47-C17690
Engine SIN: S4S-397004

Customer PO#	MLE Order #	Ship Date	Price Eff. Date
2-24A	PO-234874 SO-0251372	16-05-2024	06-05-2024

Item Number	Description	Qty
CP25PT	CP25PT - Forklift Truck Diesel 2.5 T Non Ce	1
SM25D	SM25D - Trimple Mast 2.5-Ton Ic Non Ce	1
MEN	MEN - English Markings	1
NOCOSM	NOCOSM - No Cam On Guide	1
3VMC	3VMC - 3 Way Valve Manual Control	1
CYCIO	CYCIO - Double Element Cyclone Air Cleaner	1
USUUS	USUUS - Solid Pneumatic Tire	1
STD CONTRL	STD CONTRL - Mc Steering Column Direction Lever	1
RVM	RVM - Rear View Mirror	1
SEAT	SEAT - Suspension Seat	1
SBELTJO	SBELTJO - Orange Seatbelt	1
LED LIGHTS	LED LIGHTS - Led Light Set	1
LEDWF	LEDWF - Led Front Work Light	1
LEDRW	LEDRW - Led Rear Work Light	1
LEDRB	LEDRB - Led Rotating Beacon	1
BUZ	BUZ - Back Buzzer	1
USB	USB - USB Socket	1
PB	PB - Parking Brake Interlock	1
GRILLKIT	GRILLKIT - Standard Accessory Kit Non Ce	1
TOOLS	TOOLS - Tools Set	1
PARTS/B	PARTS/B - Parts Book	1
TBT	TBT - Tire Cylinder Boots	1
3FP	3FP - Mast Type 3FP Trimple Free Lift	1
L1220	L1220 - Fork Length 1220 mm	1
3FPA70	3FPA70 - Trimple Mast 4100 mm	1
BACKREST	BACKREST - Load Backrest	1
3WPT	3WPT - 3 Way Trimple Piping	1
LBR	LBR - Lateral Lift Bracket	1
SS100	SS100 - Side Shifter 1000 mm	1
Total Price		

РАХУНОК ВИСТАВЛЕНИЙ:
Контракт №: 01MLEZ2020 від 13 травня 2020 р.
вул. Сіхидна 9
Запоріжжя
69093
Україна

ВІДВАНТАЖЕНО:
TOV Zevo
вул. Сіхидна 9
Запоріжжя
69093
Україна

Умови поставки	Примітки з імпорту	Валюта	№ ПДВ	Країна походження
FOB Дalianь		доллари США		Китай

Код ПДВ: ПДВ для оплати 0% поза ЄС (3a)
Для великої ціни товар класифікується за уніфікованим кодом 8427201990
Шасі о/к: CT18G-85142
Мачта о/к: 6M25D47-C17690
Двигун о/к: S4S-397004

Номер замовлення покупця	Номер замовлення MLE	HS код	Відвантажено	Ціна д/з
2-24A	PO-234874 SO-0251372	8427201900	16.05.2024	06.02.24

Номер позиції	Список	К-ть
CP25PT	дизельний вилковий навантажувач, вил 2,5т	1
SM25D	Мачта тріплекс 2,5 т	1
MEN	Маркування англійською мовою	1
NOCOSM	Без замки за запалом	1
3VMC	3-шлябне керування	1
CYCIO	Допоміжний циклонік повітря	1
USUUS	Шина супереластична	1
STD CONTRL	Важіль напрямку руху рульової колонки	1
RVM	Дзеркало заднього виду	1
SEAT	Сидіння з підсилюєм	1
SBELTJO	Ремінь безпеки помаранчевого кольору	1
LED LIGHTS	Комплект LED вогни	1
LEDWF	LED передній робочий вогни	1
LEDRW	LED робочі задні вогни	1
LEDRB	Пробіжний маячок LED, що обертається	1
BUZ	Звук заднього ходу	1
USB	USB порт живлення	1
PB	Блокування стоянкового гальма	1
GRILLKIT	Вентилятор охолодження радіатора	1
TOOLS	ЗІП	1
PARTS/B	Каталог запчастин	1
TBT	Корична циліндрична нахилу	1
3FP	Тип мачти — Тріплекс	1
L1220	Пара вил 1220 мм	1
3FPA70	Мачта тріплекс, 4100 мм	1
BACKREST	Спина решітка	1
3WPT	3-я підв'язана лінія	1
LBR	Стандартна вилкова рама	1
SS100	Рамка на біксового зсуву 1000 мм	1

Всього за інвойсом

Mitsubishi Logisnext Europe B.V.
Hettingweg 77, 1332 AM Almere
P.O. Box 30171, 1303 AC Almere
The Netherlands
Telephone: +31 (0)36-549 44 11

VAT No.
NL 804148557B01
BE 0747642940
PL 51338007
SE 50208926201
ES N0239801H

Bank Details:
M.U.F.G Bank (Europe) N.V., Amsterdam
IBAN: NL 75 6070 0639 10345
BIC: BOTNL2XX

Trade register No.
33274459, The Netherlands
EORI No. NL804148557

Mitsubishi Logisnext Europe B.V.
Hettingweg 77, 1332 AM Almere
P.O. Box 30171, 1303 AC Almere
The Netherlands
Telephone: +31(0)36-549 44 11

№ ПДВ
M 6803070099
Від 01.01.2024 року
PL 5133800-7
EVS: EOT-NL2X

Реєстраційний №:
33274459, Нідерланди

Рис. 3.1. Інвойс на поставку товару та його переклад

У зовнішньоекономічних документах важливу роль відіграє не лише мова чи граматики, а й використання типографських символів, які допомагають структурувати текст. Наприклад, позначення «**номер**» може різнитися залежно від мовної та типографічної традиції. В англійській мові це може бути “**N^o**” (латинська літера “**N**” і символ градуса), “**No.**” (з крапкою чи без), або навіть “**#**” (який характерний для американської англійськомовної типографії). В українській мові використовують символ “**№**”. Правильне використання таких символів при перекладі важливе для передачі точності інформації.

Номінативні конструкції перекладаються буквально, використовуючи прямі еквіваленти в цільовій мові. Однак, є терміни, які можуть бути не зовсім зрозумілі. Наприклад, графа “*Payment terms: Invoice Date +0 days*” означає сплату коштів за інвойсом в день виставлення рахунку, однак для перекладу

можна використати підміну понять і адаптувати це, як «*передплата*», бо згідно з чинним законодавством України «*передоплата*» у зовнішньоекономічній діяльності включає всі платежі, здійснені за товар до його перетину кордону України.

Термінологія ЗЕД може формувати замкнену систему, тобто одні і ті самі терміни використовуються між суб'єктами ЗЕД зі своїм певним тлумачення. *Price Eff. Date* – термін зі скороченням (щоб поміститись у бланк), який потребує тлумачення. У цьому прикладі, тлумачення терміну подане у *Sales and Service Agreement* (див. Рис. 2.2), та означає момент дії ціни, тобто в перекладі «*Ціна діє з*».

Постачальник використовує описовий еквівалент умов поставки (***Free On Board Dalian (FOB CN DAL)***) і подає його загальноприйняту за інкотермс аббревіатуру, тому, в залежності від цільової аудиторії перекладу, можна залишити:

- або тільки один елемент, використовуючи вид структурної трансформації – трансплантацію – ***FOB Dalian***;
- або перекласти умову поставки, як ***франко борт Далянь***;
- або, як зазвичай роблять на практиці, – ***FOB Далянь***.

Всі три варіанти мають однакову правильність та юридичну силу. Перекладачу слід обирати лише один варіант в залежності від цільової аудиторії та в залежності від наявного місця в документі, щоб зберегти його оригінальну структуру.

Окремий випадок становить описова частина товару, яка містить скорочення. Через це перекладач повинен використовувати комплексну трансформацію з додаванням відсутніх слів та семантичним опущенням неважливого контенту. Наприклад, *Forklift Truck Diesel 2.5 T Non CE. Forklift Truck* – є терміном у сфері промислових машин та має відповідний переклад згідно чинного ДСТУ – *автонавантажувач вилковий*. Також дана фраза містить прикметник “*Diesel*” виражений іменником з інверсійною постановкою в номінативному реченні. *2.5 T* означає вантажопідйомність

навантажувача, що має бути вказана для визначення митного коду. *Non CE* передає інформацію, що автотранспортом не має сертифікації для використання в Європейському союзі (це другорядна фраза, яка не впливає на митне оформлення, та в даному випадку є неважливою, бо сертифікат відповідності – це окремий документ, який йде з навантажувачем). Тому отримуємо наступний переклад: *Автотранспортом вилковий дизельний з вантажопідйомністю 2,5 т.*

Як бачимо, переклад є коректним, але англійський текст містить 34 символи з пробілами, а український переклад – 63 символи з пробілами, тобто майже вдвічі більше, що вплине на структурне оформлення документа. Втім, в комерційній діяльності є комерційна назва товару, яку можна використовувати для перекладу, наприклад, *Дизельний вилковий автотранспортом, в/п 2,5т* – вже 42 символи з пробілами, що не вплине на структуру документа. В даному перекладі також присутнє загальноприйняте для промислових машин скорочення: *в/п* – *вантажопідйомність*.

Для збереження структури типових ЗЕД-документів, таких як інвойси, пакувальні листи, коносаменти та ін., під час перекладу використовують кілька ефективних інструментів, що допомагають уникнути спотворення форматування та забезпечити точність передачі інформації.

По-перше, важливим етапом перекладу є сегментація тексту, що передбачає розділення документа на окремі логічні частини або сегменти, які перекладаються окремо. Це дозволяє перекладачу зосередитися на кожному елементі документа, не змінюючи його структуру та розташування тексту, що особливо важливо для документів із чіткими таблицями, колонками чи заголовками.

По-друге, важливим інструментом є використання шаблонів, які допомагають зберігати стандартизовані формати таких документів. Шаблони можуть бути попередньо створені й налаштовані з урахуванням незмінних елементів, наприклад, назви полів, таблиць, адрес чи підписів, що значно

полегшує роботу перекладача і гарантує відповідність документа перекладеного вихідному документу.

По-третє, перекладачі можуть користуватись CAT (Computer-Assisted Translation) інструментами, які автоматично розпізнають і зберігають форматування документа, забезпечуючи, щоб кінцевий переклад максимально відповідав оригіналу. Завдяки таким інструментам можна уникнути помилок, які часто виникають під час ручного редагування складних таблиць, шрифтів або графічних елементів. Крім того, CAT-інструменти використовують пам'ять перекладів (Translation Memory, TM), яка є спеціальною системою, що зберігає вже перекладені сегменти тексту для їх повторного використання. Це не лише підвищує швидкість роботи, а й забезпечує однорідність термінології та структури, що є критично важливим для документів, які можуть містити багато повторюваних фраз і формулювань. Усі ці методи разом дозволяють забезпечити високу якість перекладу ЗЕД-документів, їх точність і відповідність оригінальному формату, що є критично важливим для міжнародної співпраці та ведення інтернаціонального бізнесу.

З огляду на наведений аналіз можна сформулювати наступні рекомендації для перекладу типових ЗЕД-документів для збереження їх структури:

1. Збереження зовнішнього виду документа. Усі структурні елементи (розділи, таблиці, заголовки) повинні залишатися на своїх місцях. Важливі поля, такі як “*Invoice #*”, “*Invoice Date*”, “*Due Date*”, “*Ship Terms*” тощо, мають бути перекладені та розташовані так, як в оригіналі.

2. Використання спеціалізованих термінів та їх загальноприйнятих скорочень. Наприклад, *FOB*, *HS code*.

3. Локалізація термінів. Якщо термін має і семантичний, і юридичний еквівалент в мові перекладу, його слід локалізувати. Наприклад, *VAT* – *ПДВ*.

4. Оформлення вихідного документа. Вихідний документ слід оформлювати за шаблоном, з використанням спеціального програмного забезпечення, від найпростіших офісних систем, таких як Microsoft office, до

складних систем автоматизованого перекладу, як CAT (Oryx CBG Translation, Trados).

Для документів, які створюються за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, такі як платіжні доручення або SWIFT-перекази (форма MT-103), існують чіткі правила оформлення та перекладу. Особливу увагу слід приділяти полю «Призначення платежу», яке має обмеження в 140 символів, включаючи пробіли (див. Рис. 3.2). У цьому полі необхідно вмістити ключову інформацію для успішного проведення платежу, що вимагає застосування лексичних трансформацій.

Розширена інформація по заповненню поля "Призначення платежу"

У полі "Призначення платежу" обов'язково вказуйте: форму та предмет оплати, номер та дата договору, та іншу додаткову інформацію. Заповнюється тільки латиницею.

Приклад: Payment for Auto parts Contr.5/2020 DD 01.09.2020, INV.5/2020-56 DD 15.12.2020

У полі "Призначення платежу" можна ввести інформацію не більше 140 символів. У призначенні платежу обов'язково вказуєте:

1. Форма оплати: Оплата (PAYMENT) або передоплата (PREPAYMENT). Допустимі скорочення: PMNT (замість PAYMENT) та PRMNT (замість PREPAYMENT).
2. Предмет оплати: за товар "найменування товару" (наприклад, за запчастини - for auto parts) або послуги - найменування послуг/робіт (наприклад, за консалтингові послуги - for consulting services);
3. Номер та дата договору, виходячи з якого здійснюється оплата. Використання символу "№" не допускається за правилами SWIFT;
4. Допустимі скорочення CONTR. (замість CONTRACT) та позначення дати DD;
5. Інша інформація за необхідності, наприклад, номер та дата інвойсу/рахунку, на підставі якого провадиться оплата. Для інвойсу зазначається скорочення INV.

OK

Рис. 3.2 – Вікно клієнт банку для заповнення поля «Призначення платежу»

У такому контексті збереження структури документа є критично важливим, оскільки будь-які відхилення можуть ускладнити проведення операції або викликати юридичні наслідки. Розглянемо додаток до контракту та SWIFT платіж (див. Рис. 3.3).

Для формування SWIFT платежу необхідно перекласти додаток на англійську мову та в графі платежу втиснути всю релевантну інформацію в 140 символів з пробілами. Для цього використовується комбінація прийомів,

таких як скорочення, генералізація понять, виключення голосних та формування номінативних речень.

Це дозволяє максимально стисло і водночас зрозуміло викласти ключову інформацію у форматі, який відповідає технічним обмеженням. Наприклад, основні ЗЕД-дані: *дата контракту / інвойсу (від) – dated – DD, додаток – appendix / supplement – APP / SUP, додаткова угода – supplement agreement – SA, інвойс – invoice – INV, контракт – contract – CONT, передплата – prepayment – PRPMNT, угода – agreement – AGR.*

Додаток до Контракту					
Додаток №: 1					
Дата: 2 травня 2024 р.					
До контракту: 1HF24					
Дата контракту: 02.05.2024					
№	Опис	Кількіс ть	Од. виміру	Ціна за од. (Євро)	Всього сума (Євро)
1	Електричний палетний візок CBD15J-Li3 з вилами 1150мм, літій-іонною батареєю 24V/30Ah, зарядним пристроєм	24	ШТ		
2	Електричний палетний візок CBD18J-Li3 з вилами 1150мм, літій-іонною батареєю 48V/20Ah, зарядним пристроєм	20	ШТ		
3	Електричний палетний візок CBD20J-Li3 з вилами 1150мм, літій-іонною батареєю 48V/20Ah, зарядним пристроєм	40	ШТ		
ЗАГАЛЬНА СУМА, Євро:					

Умови поставки: EXW Коккель, Франція
Відправник товару: HELI EUROPE, Rue du Cap de Bonne Esperance, 62231 Coquelles, France
Умови оплати: 100% передплата.
Термін доставки на територію України: протягом 180 днів після дати оплати.
Виробником Товару, що поставляється за цим Додатком, є Анхі Хелі Ко., ЛТД., 15 Вест Ванг Джіанг Роуд, Хефей, Китай.
Торгова марка - HELI
Оплата: 100% передплата. Сплата частинами дозволена.

MT103 Single Customer Credit Transfer		
Text Block: (Block 4)		
23B	Bank operation Code	CRED
32A	Value Date/Currency/Interbank Settled Amount	Date: 06.05.2024 Currency: EUR Amount:
50F	Ordering Customer	/UAXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX 1/FORKLIFT SERVICES UKRAINE PE 2/VUL. MYTROPOLYTA SHEPTYTSKOHO AND 2/RIA 4 55 3/UA/M. KYIV 02002
57A	Account with Institution	BNPAFRPPXXX
59F	Beneficiary Customer	/FRXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX 1/HELI EUROPE 2/RUE DU CAP DE BONNE ESPERANCE 3/FR/EUROCAB BAT. A9, 62231 COQUELL
70	Remittance Information	PRPMNT FOR MHE UNDER THE CONTR. 1HF24 DD02.05.24, APP. 1 DD 02.05.24
71A	Details of Charges	OUR

Рис. 3.3. Додаток до контракту та SWIFT

Ключове слово або фраза, яка об’єднує всі комерційні товари в одну групу, виступає в ролі гіпероніма: *візки, комісіонери, навантажувачі, навісне обладнання, річтраки* при перекладі об’єднуються в **material handling equipment – MHE**. Застосовуючи ці методи, можна сформулювати повідомлення

типу: *PRPMNT FOR MHE UNDER THE CONTR.1HF24 DD02.05.24, APP. 1 DD 02.05.24*. Це повідомлення займає лише 68 символів із пробілами, передає всю необхідну інформацію (платіж за обладнання, номер контракту, дата угоди тощо) і залишається зрозумілим для отримувача та банку. Але сам переклад SWIFT документу буде містити повний переклад, без скорочень: ***PRPMNT FOR MHE UNDER THE CONTR.1HF24 DD02.05.24, APP. 1 DD 02.05.24 – Передплата за вантажно-розвантажувальне обладнання за Контрактом №1HF24 від 02.05.24, Додаток № 1 від 02.05.24.***

Характерною рисою контракту є його хірургічна точність, що проявляється у суворому дотриманні логічної послідовності викладу інформації та уникненні надмірної деталізації або зайвих описів. Структура документу є формалізованою і базується на усталених юридичних традиціях, що додає їй нормативного характеру. Однак, попри формалізацію, існує можливість адаптації змісту документа до специфічних потреб сторін шляхом внесення змін, доповнень або, за взаємною згодою, виключення окремих положень.

Аналіз зовнішньоекономічних контрактів показав, що контракти укладаються, зазвичай, у письмовій формі, часто із використанням стандартної структури, хоча суворе дотримання її необов'язкове.

Структура контрактів залежить від сторони складання: нерезиденти зазвичай оформлюють документи англійською мовою, з нумерацією списків літерами, римськими та арабськими цифрами, відсутністю абзацних відступів, капіталізацією слів, модальністю та умовними реченнями, а структура додатків має чітку ієрархію, що в свою чергу потребує перекладу на українську мову **окремим документом**.

Резиденти (юридичні особи) використовують більш практичний підхід, та складають двомовні ЗЕД-контракти (див. Додаток А), кожен абзац мови оригіналу знаходиться навпроти мови перекладу з нумерацією арабськими цифрами, абзацними відступами, логічною структурою за значимістю та

дотриманням правил української мови, та основними структурними елементами (див. Табл 3.1).

Табл. 3.1

Основні структурні елементи ЗЕД-контракту

№	Українська назва пункту	Англійська назва пункту
	Назва договору	Title
	Номер договору	No.
	Дата	Date
	Місце укладання договору	Place of conclusion of the contract
	Преамбула	Preamble
1	Предмет контракту	Subject of the Contract
2	Кількість та якість товару	Quantity and Quality of the Goods
3	Ціни та загальна сума контракту	Prices and Total Amount of the Contract
4	Умови та спосіб оплати	Terms and Method of Payment
5	Умови та термін поставки	Terms and Time of Delivery
6	Пакування, маркування та завантаження (відвантаження)	Packing, Marking, and Loading (Shipment)
7	Повідомлення про відвантаження	Shipping Advice
8	Права власності	Title
9	Термін дії контракту	Validity of Contract
10	Місце укладення контракту	Place of Making the Contract
11	Порушення	Defaults
12	Позови	Claims
13	Гарантії, санкції та рекламації	Guarantees, Sanctions, and Claims
14	Арбітраж	Arbitration
15	Обставини нездоланної сили	Force Majeure
16	Дата вступу контракту в силу	Effective Date
17	Інші умови	Other Conditions
18	Юридичні адреси сторін	Legal Addresses of the Parties
19	Банківські реквізити сторін	Bank Details of the Parties
	Підписи сторін	Signature

Для збереження структури перекладеного контракту та через відмінність правових систем резидента та нерезидента, доцільно спиратись на структуру контракту англійською мовою з окремими змінами. Окремі зміни можуть

стосуватись тотального спрощення договору, що на практиці призводить до створення особливого виду контракту – «односторінкового» або «одноразового» контракту. У цьому випадку особливо помітна лінгвальна інтерференція.

Лінгвальна інтерференція – це явище, коли особливості однієї мови (вихідної) впливають на використання іншої (цільової). Це явище проявляється під час перекладу, особливо в умовах багатомовного середовища. Лінгвальна інтерференція може торкатися всіх рівнів мови: лексичного, граматичного, фонетичного, стилістичного тощо. Наприклад, використання кальки з англійської мови: “*terms and conditions*” – «*умови та положення*» замість «*умови договору*»; запозичення з недостатньою адаптацією: “*to ensure compliance*” – «*забезпечити відповідність*» замість «*гарантувати дотримання*».

Внаслідок цього явища відбувається калькування або перенесення граматичних, лексичних і стилістичних особливостей англійської мови до українського тексту. За допомогою калькування, структура речень і фраз максимально повторює оригінал, наприклад: *The Contract is valid till 31.12.2025* – *Контракт діє до 31.12.2025*.

Оскільки англійська мова належить до аналітичних, а українська – до синтетичних мов, процес перекладу потребує застосування різних трансформаційних конструкцій. Це створює серйозні труднощі як у передачі змісту, так і у збереженні форми висловлювання. Це особливо актуально у зовнішньоекономічній діяльності, де використовуються стандартні форми документів із обмеженою довжиною тексту. *The Buyer shall be responsible for all additional costs* – *Покупець несе відповідальність за всі додаткові витрати*. У даному прикладі відбувається трансформація, оскільки в англійській мові використовується конструкція з модальним дієсловом “*shall be responsible*”, а українській відповідник передається через форму дієслова «*несе*».

Аналіз збереження структурної своєрідності та графічного оформлення документів зовнішньоекономічної діяльності під час перекладу показав, що перед перекладачем постають суттєві виклики, зумовлені відмінностями англійської та української мов. Ефективність міжнародної співпраці залежить від дотримання структурних стандартів, термінологічної точності, а також адаптації до правових контекстів обох сторін. Особливу увагу слід приділяти інвойсам та контрактам як ключовим документам у ЗЕД.

Інвойси мають високий рівень стандартизації та вимагають точного дотримання структури, зокрема збереження таких елементів, як *Invoice #* – номер інвойсу, *Due Date* – дійсний з, *Ship Terms* – умови поставки, а також збереження міжнародно прийнятих скорочень (наприклад, *FOB*, *VAT*).

Контракти, у свою чергу, відзначаються різноманітністю форматів, залежно від юрисдикції сторін. Для їхньої ефективної адаптації необхідно зберігати основні структурні елементи, такі як предмет договору, умови доставки, гарантії та санкції, уніфікуючи їх відповідно до міжнародних стандартів.

Використання сучасних технологій перекладу, таких як CAT-інструменти, збереження графічної цілісності та лінгвістичної адаптації сприяють зменшенню ризиків і підвищенню юридичної однозначності документів. Підтримання балансу між збереженням автентичності документа, його функціональністю та адаптацією до потреб цільової аудиторії залишається ключовим завданням у перекладі ЗЕД-документації.

3.2. Трансляція лексико-граматичних особливостей зовнішньоекономічної документації

У сучасному світі зовнішньоекономічна діяльність є важливою складовою міжнародних відносин, що вимагає точності й відповідності оформлення документації між контрагентами. Лексико-граматичні

особливості зовнішньоекономічних документів включають специфічну термінологію, стандартизовані мовні конструкції та мовні кліше, які забезпечують однозначність та зрозумілість інформації. Особливу увагу при перекладі зовнішньоекономічної документації слід приділяти передачі власних назв (назви компаній, брендів, прізвищ), географічних назв (назви країн, міст, регіонів), лінгвістичній інтерференції та використанню перекладацьких трансформацій. Ці елементи критично важливі при перекладі, для забезпечення точності для юридичної чинності документа.

Як результат Євроінтеграційного курсу України, розроблена ціла інструкція з юридичного перекладу у двох томах [Manual on EU Legal Translation into Ukrainian, 2024]. Хоча ця інструкція розроблена для перекладу нормативно-правових актів, інформація, уміщена в ній, підходить також для перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності.

У даній інструкції присутні рекомендації щодо використання документів розроблених Європейською комісією та Європейським союзом для зовнішньої торгівлі, а саме – English Style Guide та Interinstitutional Style Guide. В цих документах надана інформація щодо лексичного наповнення документації, розроблені шаблонні фрази для ділового дискурсу, а також наведені вимоги до форм документів, що безпосередньо впливає на подальший процес перекладу зовнішньоекономічної документації та обмежує перекладача у варіативності перекладу, оскільки оформлені не за «стандартом» документи не беруться до розгляду.

У процесі перекладу зовнішньоекономічних документів перекладачі часто застосовують різні трансформації, щоб забезпечити точність змісту й відповідність юридичним нормам обох мов.

До найпоширеніших лексико-семантичних трансформацій, які використовуються в ЗЕД відносять: калькування, модуляцію та розширення змісту або уточнення.

Калькування – «це процес утворення нових слів або введення в мову перекладу нових способів словотвору шляхом запозичення словотвірних

моделей мови оригіналу» [Типи перекладацьких трансформацій, с. 4]. Калькування у перекладі ЗЕД контрактів часто використовується для відтворення юридичних або технічних термінів, шляхом запозичення структури оригінального терміна і його адаптації до правил мови перекладу. Це допомагає зберегти точність змісту та стилю. Наприклад, *Force majeure* – *форс мажор*, де словосполучення “*Force majeure*” запозичено як єдиний термін, який уже став усталеним у юридичній практиці, однак, в українському юридичному дискурсі присутній абсолютний еквівалент – *обставини непереборної сили*.

Модуляція – це заміна слова або фрази мови-джерела на інше слово чи фразу в мові перекладу, яке зберігає сенс, але виражене через інший аспект або точку зору [Головаха 2021]. У ЗЕД контрактах модуляція використовується для збереження точності перекладу та відповідності стилю й юридичних норм цільової мови. Наприклад, *The risk of accidental loss passes to the Buyer upon handing over the Goods to the first carrier* – *Ризик випадкової втрати Товару переходить до Покупця з моменту передачі Товару першому перевізнику*, де словосполучення “*upon handing over the Goods*” відтворено як «з моменту передачі товару». Замість дослівного перекладу «*при передачі товару*» використано формулювання, яке відповідає усталеній юридичній термінології української мови і надає точне розуміння моменту передачі ризику. Фраза *The Goods shall be deemed delivered when they are placed at the disposal of the Buyer* – *Товар вважається поставленим, коли він наданий у розпорядження Покупця*», де фраза “*placed at the disposal*” логічно перетворюється на «*наданий у розпорядження*», що відповідає стилю та традиціям української юридичної мови.

Розширення змісту або уточнення використовується в перекладі ЗЕД контрактів, коли оригінальний текст містить узагальнене або скорочене поняття, яке потребує деталізації у мові перекладу для забезпечення однозначності та відповідності правовим нормам. Це трансформація, що базується на причинно-наслідкових зв’язках, які допомагають уточнити смисл

висловлювання. Завдяки цій техніці переклад стає зрозумілішим і адаптованим до реалій цільової мови.

Наприклад, *The goods must be **insured*** – *Товар повинен бути застрахований від ризику втрати, пошкодження або крадіжки під час транспортування*. Оригінальне слово “**insured**” є узагальненим і не вказує конкретних ризиків. У перекладі додано уточнення про види страхування (втрата, пошкодження, крадіжка) і контекст (під час транспортування), що відповідає вимогам юридичних норм і підвищує зрозумілість тексту. Наприклад, фраза *Goods must be delivered **promptly*** – *Товар має бути доставлений у найкоротший строк, визначений договором, без затримок*. Слово “**promptly**” у контракті може бути тлумачене по-різному: *відразу, вчасно, швидко*. У перекладі його уточнено через вказівку на договірний строк доставки та необхідність уникнення необґрунтованих затримок, що забезпечує більшу юридичну чіткість.

Оскільки англійська мова належить до аналітичних, а українська – до синтетичних мов, процес перекладу потребує застосування різних трансформаційних конструкцій. Це створює серйозні труднощі як у передачі змісту, так і у збереженні форми висловлювання. Це особливо актуально у зовнішньоекономічній діяльності, де використовуються стандартні форми документів із обмеженою довжиною тексту. Наприклад, *The Buyer **shall be** responsible for all additional costs* – *Покупець несе відповідальність за всі додаткові витрати*. У даному прикладі відбувається трансформація, оскільки в англійській мові використовується допоміжне дієслово “**shall be**”, а українській відповідник передається через форму дієслова «*несе*». Розглянемо наступний приклад: *Upon receipt of the goods, the consignee must inspect them immediately* – *Після отримання товару, одержувач повинен негайно його оглянути*. У цьому випадку структура англійського речення змінюється через відмінності в граматиці, тому фраза “*Upon receipt of the goods*” трансформується в «*Після отримання товару*».

Перекладач повинен пам'ятати, що англо-український юридичний переклад належить до найскладніших категорій перекладу, оскільки потребує не лише знання мовних та стилістичних норм, але й глибокого розуміння відмінностей між правовими системами контрагентів. Ці відмінності часто призводять до труднощів у передачі юридичних термінів та понять, які можуть мати різне значення або зовсім не мати еквівалентів у цільовій мові.

3.2.1. Особливості перекладу власних назв

Переклад власних назв (онімів) у зовнішньоекономічній діяльності має свої особливості, оскільки точність і правильність передачі імен, назв компаній, брендів, географічних назв та інших власних назв безпосередньо впливають на юридичну силу документів і ділові відносини.

У перекладі власних назв, включаючи назви компаній, установ та географічні об'єкти, у зовнішньоекономічній діяльності використовується три основних способи: транслітерація, транскрипція (транскрибування) та калькування. Кожен з цих способів застосовується залежно від типу назви, її функції в документі та особливостей мови перекладу.

Транслітерація – передача оніму за допомогою літер алфавіту цільової мови, максимально зберігаючи оригінальне написання. Цей спосіб використовується, зазвичай, коли необхідно зберегти точність написання, особливо у юридичних ЗЕД-документах. Транслітерація виконується згідно стандартів, які діють на території контрагента. Наприклад, *Jungheinrich lift truck* – *Юнгхайнріх ліфт трак*; *PepsiCo* – *Пепсіко*; *Епіцентр* – *Епісентр*.

У контексті розвитку мовної стандартизації, прийняття національного стандарту ДСТУ 9112:2021, що відповідає положенням міжнародного стандарту ISO 9:1995, є вагомим кроком у забезпеченні уніфікованого підходу до транслітерації текстів як на українську мову так і з української мови. Зазначений стандарт, введений у дію з 1 квітня 2022 року, встановлює чіткі

правила кирилично-латиничної транслітерації та латинично-кириличної ретранслітерації, що сприяє уніфікації передачі власних назв, географічних найменувань та інших елементів тексту, написаного українською мовою, латинським алфавітом [ДСТУ 9112:2021].

Однак, в Україні наряду з Державним стандартом існують Правила транслітерації, які регламентуються Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55 (зі змінами). Правила в даній постанові є основою всіх поточних транслітерацій, проте, постанова суперечить державному стандарту. Тому слід очікувати нових змін у порядку транслітерації, оскільки в державному стандарті приділено особливу увагу нераціональній транслітерації *г, є, ї, ю, я, ь*, яка не узгоджується з графічними традиціями української мови і з практикою Міжнародного фонетичного алфавіту [ДСТУ 9112:2021]. Наприклад, «ї» – поточна транслітерація «і» – за ДСТУ «ji»; «ь» – поточна транслітерація відсутня – за ДСТУ на кінці слова «j»; «я» – поточна транслітерація «ia» – за ДСТУ «ja».

Транскрипція або транскрибування – це передача оніму відповідно до його звучання, без суворої прив’язки до літер оригіналу. Даний метод передачі онімів часто використовується для географічних назв, імен, установ або компаній, якщо в мові перекладу відсутні усталені стандарти написання. Наприклад, *New-York* – *Нью-Йорк*; *Microsoft* – *Майкрософт*.

Калькування – це буквальный переклад складових частин назви іншою мовою. Калькування, як спосіб перекладу власних назв у сфері ЗЕД, виникає в дослівному перекладі складових частин оригінальної назви з наступними їх з’єднаннями у цільовій мові. Цей метод дозволяє зберегти семантичний зміст назви, адаптуючи її до мовних норм і правил у мові перекладу. Застосування калькування є доцільним у випадках, коли така адаптація не порушує мовних стандартів цільової мови та забезпечує зрозумілість і природність тексту. У ЗЕД цей метод використовують для перекладу описових назв організацій, установ, географічних об’єктів або міжнародних об’єднань. Наприклад, *Rue du*

Cap de Bonne Espérance – вул. Мису Доброї Надії; International Chamber of Commerce – Міжнародна торгова палата.

Перше, з чим стикається перекладач у сфері зовнішньоекономічної діяльності – це власні назви компаній та форми їх власності, або ергоніми. Ергоніми відіграють важливу роль у міжнародних документах, оскільки їх точне відтворення є ключовим для юридичної ідентифікації сторін угоди та збереження ділової репутації.

Традиційний підхід до передачі ергонімів передбачає використання таких методів як транслітерація, транскрипція та калькування. Однак на практиці відслідковується відхід від традиційних методів, а замість них використовують: трансплантацію та установчу юридичну назву.

Трансплантація – це перенесення оригінального іноземного тексту без змін в тексті перекладу [Варга, 2023 с. 92]. Застосовуючи трансплантацію можна зберегти оригінальний ергонім без змін в тексті перекладу. Наприклад, *ANHUI HELI INDUSTRIAL VEHICLE IMP & EXP CO., LTD., HEFEI, CHINA; BAWOO COMPANY CORP., Jeongeup, Republic of Korea; MITSUBISHI CATERPILLAR FORKLIFT EUROPE B.V. (MCFE) THE NETHERLANDS, ALMERE.*

При перекладі ЗЕД-документів з української мови на англійську, зазвичай, використовують установчі назви іноземною мовою, які прописані у статутах компаній, навіть якщо назви суперечать правилам мови перекладу або цільової мови. Наприклад, *ПП «ФОРКЛІФТ СЕРВІС УКРАЇНА» – PRIVATE ENTERPRISE FORKLIFT SERVICES UKRAINE; ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» – LIMITED LIABILITY COMPANY EPICENTR K (EPICENTR K LLC); ТОВ «КЛІОН» - LIMITED LIADILITY COMPANY KLION (KLION CO. LTD).*

З огляду на міжнародний характер зовнішньоекономічних відносин, можна зустріти окремий випадок перекладу іноземного ергоніму. Наприклад, *Anhui Forklift Truck Group – Анхуй Формкліфт Трак Груп* (див. Рис. 3.4).

Рис. 3.4. Свідоцтво про реєстрацію іноземного товарного знаку

Згідно з правилами зворотної транслітерації українського алфавіту латиницею, ергонім *Anhui* – передається як *Анхой*. Для адаптації китайського ергоніму, що виражений латиницею, краще було б застосовувати транскрипцію, тоді отримаємо *Аньхуей*. Однак, юридичний документ має вищу юридичну силу ніж будь який переклад, тому слід приймати ергонім так, як він зазначений у документі – *Анхуї*.

Не менш важливим при перекладі ЗЕД-документації є передача топонімів. Топонім – це власна назва будь-якого географічного об'єкта: населеного пункту, природного об'єкта, адміністративної території, дороги, вулиці, парку і т. д.

Для зовнішньоекономічної діяльності характерним є мати справу переважно з ендонімами. Ендонім – це назва топоніма мовою тієї місцевості, де цей об'єкт розташований. Наприклад *Запоріжжя* є ендонімом в Україні; *Texas* є ендонімом в США.

Для перекладу ендонімів використовують: транслітерацію, транскрипцію, або використання екзонімів.

Екзонім – це назва географічного об'єкта, яка використовується в іншій мові, ніж мова території, де розташований цей об'єкт, і відрізняється від ендоніма (місцевої назви). Іншими словами, це «іншомовна» або «традиційна»

назва певного географічного пункту, яка історично, культурно чи традиційно закріпилася в певній спільноті. Наприклад, ендонім *Beijing* – *Бейджин*, який створено за допомогою транслітерації китайського алфавіту, перекладається в українській мові, як *Пекін*. У цьому випадку «*Пекін*» виступає екзонімом, тобто традиційною назвою, яка залишилась в широкому вжитку в Україні завдяки радянському спадку. Ендонім *Texas* перекладається екзонімом *Техас*; ендонім *New Orleans* – перекладається екзонімом *Новий Орлеан* через комбінацію калькування та транскрипції з французької мови. Ендонім *Paris* перекладається як екзонім *Париж*.

Щоб забезпечити адекватний переклад топонімів в ЗЕД, можна використовувати перевірені міжнародні джерела інформації, наприклад, інтернет-видання *The World Factbook*, яке містить вичерпну інформацію щодо ендонімів та екзонімів у 265 країнах світу. Автором видання є ЦРУ США [*CIA The World Factbook*].

Для передачі імен та прізвищ (антропонімів) в ЗЕД-документах необхідно дотримуватись офіційних правил транслітерації на українську мову, брати за основу написання імені та прізвища з офіційного закордонного паспорта особи контрагента та забезпечувати послідовність та єдність написання антропонімів у всій зовнішньоекономічній документації. Наприклад, *Ewa Mleczko-Tanas* – *Ева Млечко-Танас*; *Bogomir Auprih* – *Богомир Опри*; *Hu Wenhong* – *Ху Веньхон*.

Слід зазначити, що єдиної, загальноприйнятої системи принципів передачі власних імен та географічних назв справді не існує. У цьому процесі велике значення має історично сформована традиція, усталені мовні норми та звички вживання. Саме через це часто можна спостерігати різні варіанти відтворення того самого імені або географічної назви в залежності від конкретного мовного середовища, усталених стандартів чи навіть персональних уподобань перекладача. Наприклад, укр. *Львів* – лат. *Lviv* – польською мовою *Lwów* – німецькою мовою *Lemberg*.

3.2.2. Переклад безеквівалентної лексики

Безеквівалентна лексика в зовнішньоекономічній діяльності охоплює терміни, що позначають явища, які не мають прямого відповідника в іншій мовній чи правовій системі. Особливе місце займають правові реалії, які відображають унікальність законодавства та економічних структур конкретної країни.

Одним із найбільш поширених прикладів безеквівалентної лексики є форма власності компаній. У країнах із найкращими правовими системами навіть такі за функціоналом організації можуть мати унікальні назви, які не мають прямого перекладу. Наприклад, українська форма власності «Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)» відрізняється і від британської “*LTD*”, і від американської “*LLC*”, і від німецької “*GmbH*” і від нідерландської “*B.V.*”. Ці правові форми не лише мають різні назви, але й концептуально відрізняються, що створює труднощі для перекладу та адаптації до мовного середовища цільової мови.

Основними способами перекладу безеквівалентної лексики є: транслітерація, трансплантація та описовий переклад.

Транслітерацію широко застосовують для передачі у перекладі українських правових реалій. Наприклад *ТОВ – TOV; ПП – PP; ФОП – FOR*.

Трансплантація, як інструмент передачі безеквівалентної лексики в зовнішньоекономічній діяльності, є ефективним засобом для відображення іноземних правових реалій. Наприклад, *METALSISTEM S.p.A., UAB Nosted mechanika, KAUP GmbH & Co. KG* – переноситься у мову перекладу без змін. Такий підхід дозволяє уникнути втрати правової ідентичності терміна, що може виникнути при перекладі його до «еквівалентних» форм власності.

Описовий переклад, або експлікація, використовують у випадку, якщо безеквівалентна лексика не має точного відповідника в мові перекладу. За цим методом передача змісту лексичної одиниці здійснюється за допомогою розгорнутого пояснення її функції, значення та контексту використання. У

сфері зовнішньоекономічної діяльності експлікація особливо актуальна для передачі термінів, пов'язаних із унікальними правовими, економічними чи організаційними реаліями. Наприклад, український код *ЄДРПОУ* (Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України) є ключовим ідентифікатором юридичних осіб в Україні, але не має прямого еквівалента в англійській мові, тому при перекладі використовують комбінацію транслітерації з експлікацією – *EDRPOU (National State Registry of Ukrainian Enterprises and Organizations)*.

У випадку, коли форма документа не дозволяє використовувати описовий переклад, широко практикується використання перекладацького коментаря. Цей спосіб перекладу забезпечує додавання пояснення юридичних реалій у вигляді зноски, примітки чи окремого додаткового документа, що розкриває значення терміну або реалії. Наприклад, при перекладі українського терміну *ЄДРПОУ* можна залишити його транслітеровану форму *EDRPOU* в тексті, а в коментарі зазначити: *A unique identifier in the Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine*. Такий підхід забезпечує збереження стійкості та структури основного тексту, водночас надаючи достатньо роз'яснення для повного розуміння контексту.

Слід зауважити, що в перекладацькій практиці необхідно використовувати формулювання, які зазначені в первинних документах, навіть якщо вони не є семантично точними еквівалентами в мові перекладу. Таким чином, у випадку, коли в установчих документах української компанії форма власності вже зазначена англійською мовою, перекладач повинен використовувати саме це формулювання. Наприклад, якщо в статуті компанії «ТОВ» вказано як «LLC», то у перекладі залишиться саме ця форма, навіть якщо вона не відповідає українському правовому контексту. Це забезпечує юридичну ідентичність документа та узгодженість інформації між усіма його версіями, що є критичним місцем для правових і зовнішньоекономічних відносин. Наприклад, **ТОВ «ЕЛ ТІ ПІ ЕМ КАПІТАЛ» – LTPM CAPITAL LLC**, **ТОВ КАЛІБРИ-НК – LTP KOLIBRI-NK**, **ТОВ «КУЛЬТПРОЕКТ» –**

CULTPROJECT LLC, ТОВ «МЕДСПОРТ ТРЕВЕЛ» – LTD MEDSPORT TRAVEL.

Безеквівалентна лексика у ЗЕД вимагає від перекладачів не лише лінгвістичної, але й правової компетентності. У випадку форм власності точність перекладу залежить від розуміння правових систем обох країн. Для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації в ЗЕД рекомендується комбінувати різні підходи до перекладу, враховуючи контекст і потреби цільової аудиторії.

3.2.3. Особливості перекладу термінів ЗЕД

Переклад термінів у сфері зовнішньоекономічної діяльності є важливою частиною міжнародної комунікації, яка спрямована на точну передачу змісту документів, пов'язаних із міжнародною торгівлею, митними процедурами, контрактами та іншими аспектами. Терміни ЗЕД відзначаються специфічними характеристиками, які вимагають особливого підходу до їх перекладу.

Термін являє собою емоційно нейтральну мовну одиницю, основною функцією якої є точне позначення певного поняття, явища або предмета в межах конкретної галузі знань. Його ключовими характеристиками є однозначність, що забезпечує уникнення варіативності у трактуванні, системність, яка визначає взаємозв'язок термінів у межах певної термінологічної системи, та контекстуальна залежність, що зумовлює специфіку його значення і використання в залежності від змісту тексту або мовної ситуації.

Терміни класифікуються за структурною будовою на прості, які складаються з одного слова (наприклад, *contract* – *договір*, *penalty* – *штраф*), складні, які утворені з двох або більше компонентів, що можуть писатися разом або через дефіс (наприклад, *Joint-stock* – *акціонерний*. Поєднання *joint* – *спільний* та *stock* – *акції*). та терміни-словосполучення (наприклад, *customs*

clearance – митне оформлення, *supply chain* – ланцюг постачання, *freight forwarder* - експедитор).

Окремо слід зазначити, що терміни-словосполучення можуть бути дво- або багатокomпонентними. Водночас кількість компонентів в оригінальному терміні й у його перекладі може відрізнятися. Наприклад, трикомпонентний англійський термін *tariff rate quota* перекладається українською як двокомпонентний – *тарифна ставка*.

Для перекладу термінів у сфері зовнішньоекономічної діяльності використовують різні методи, що забезпечують точність та відповідність документу міжнародним стандартам. Наприклад, описовий метод, калькування, транслітерація. Слід окремо зазначити, що термін може бути уніфікований та поданий, як частина певного ЗЕД-стандарту.

Описовий метод перекладу застосовується, коли в мові перекладу немає прямого еквівалента, наприклад, для таких термінів, як *Letter of Credit* – *Банківська гарантія*, що забезпечує оплату за умов виконання вимог.

Використання калькування дозволяє дослівно передати зміст терміну, наприклад *Export declaration* – *Експортна декларація*.

За допомогою транслітерації зазвичай передають назви документів чи стандартів, наприклад, *Incoterms* – *інкотермс*, *invoice* – *інвойс*, *CMR* – *ЦМР*.

Однак, слід зазначити, що термінологія у ЗЕД тяжіє до уніфікації, що забезпечує єдність у вживанні таких загальновизнаних термінів, як *Bill of Lading* – *Коносамент* або *Force Majeure* – *Форс-мажор*, що є критично важливим для чіткого розуміння умов контрактів у ЗЕД усіма контрагентами.

Переклад найуживаніших термінів у ЗЕД подано у Додатку Е.

Окремо слід пояснити терміни *Amendment*, *Supplement Agreement*, *Exhibit*, *Appendix*, *Annex*, та *Supplement*. Попри однаковий переклад, як «Додаток» вони мають різне значення та функції в структурі іноземних договорів, що визначають їх ієрархічний статус. У юридичній практиці кожен із цих термінів виконує свою роль, забезпечуючи зрозумілість, деталізацію та доповнення до умов договору.

Amendment – *додаток зі змінами до договору* – це документ, який змінює або коригує умови вже укладеного договору. *Amendment* має прямий зв'язок із конкретними положеннями договору, які зазнають змін. Наприклад, це може бути зміна терміну дії договору, суми оплати або інших суттєвих умов. *Amendment* є невід'ємною частиною договору і має юридичну силу лише в контексті зміненого документа.

Supplement Agreement – *додаткова угода* – є окремим документом, який доповнює основний договір, додаючи нові положення або домовленості. Цей документ не змінює початкових умов, а розширює їх. Наприклад, додаткова угода може містити нові умови оплати або деталі виконання договору, які не були передбачені раніше. *Supplement Agreement* має самостійний юридичний статус, але завжди посиляється на основний договір.

Exhibit – *додаток* – це документ, що має переважно інформативний характер. Він містить технічні специфікації, таблиці, графіки або списки, що деталізують або ілюструють окремі аспекти договору. *Exhibit*, як правило, використовується для полегшення розуміння договору і не змінює його умов.

Appendix – *додаток* – є більш формальним документом, ніж *Exhibit*, і використовується для включення додаткової інформації або пояснень до договору. Наприклад, *Appendix* може містити політику конфіденційності, деталі регламентів або процедур. Його статус близький до *Annex*, але відмінність полягає у менш офіційному характері.

Annex – *додаток* – часто використовується для включення нормативних документів, технічних умов або інших формалізованих матеріалів до договору. *Annex* зазвичай має більш офіційний статус у порівнянні з *Appendix*, і його зміст може мати пряму юридичну силу в контексті виконання договору.

Supplement – *додаток* – це загальний термін, що може охоплювати *Annex*, *Appendix* або інші додаткові документи. *Supplement* використовується для розширення або уточнення положень договору, додаючи нові деталі без зміни основних умов, або специфікацію товарів.

У процесі перекладу ЗЕД-документів нерідко використовують лексичну заміну, що дозволяє адаптувати терміни до цільової мови. Наприклад, *Акт сторонньої експертної організації* – *Act of an **independent** expert authority*.

Переклад термінів у сфері зовнішньоекономічної діяльності є важливим аспектом міжнародної комунікації, що забезпечує точність та уніфікацію у передачі змісту документів, пов'язаних із ЗЕД. Терміни відзначаються однозначністю, системністю та контекстуальною залежністю, що вимагає ретельного підходу до їх перекладу. Застосування таких методів, як описовий переклад, калькування, транслітерація та лексична заміна, дозволяє адаптувати терміни мови оригіналу до мовних стандартів та специфіки мови перекладу. Уніфікація термінів є ключовою для забезпечення єдиного розуміння міжнародних контрактів, стандартів і процедур.

3.2.4. Проблеми лінгвальної інтерференції у ЗЕД

Лінгвальна інтерференція є багатовимірним явищем, яке виникає при взаємодії мов у процесах комунікації. У контексті зовнішньоекономічної діяльності інтерференція може мати серйозні наслідки, впливаючи на точність і ефективність ділового спілкування, а також на результативність переговорів і комерційних угод. Цей феномен охоплює всі аспекти мовної системи: лексичний, граматично-синтаксичний та пунктуаційний, створюючи бар'єри для досягнення взаєморозуміння між сторонами, які спілкуються різними мовами.

Лексична інтерференція в текстах таких документів виникає через вплив рідної мови перекладача на іноземну мову і є однією з ключових причин неточностей та непорозумінь. Наприклад, використання кальки з англійської мови: *terms and conditions* – *умови та положення* замість «умови договору»; запозичення з недостатньою адаптацією: *to ensure compliance* – *забезпечити відповідність* замість «гарантувати дотримання».

Семантична двозначність є однією з основних причин лексичної інтерференції в документах зовнішньоекономічної діяльності. Вона виникає через багатозначність слів у різних мовах, що ускладнює вибір правильного еквівалента залежно від контексту. Наприклад, англійське слово “*agreement*” може бути перекладене як «*угода*» або «*договір*», що в юридичних текстах має суттєву різницю. Аналогічно, слово “*issue*” може означати «*видачу (дата)*», «*питання*» або «*проблему*», і неправильний вибір значення терміну при перекладі може спотворити зміст документа. Або неправильне використання термінологічного ряду: *Amendment, Supplement Agreement, Exhibit, Appendix, Annex, та Supplement*. Такі помилки можуть спричинити непорозуміння між сторонами, вплинути на юридичну силу договорів або змінити загальний зміст комунікації. Слово “*freight*” є яскравим прикладом семантичної двозначності, оскільки воно може означати як «*вантаж*», так і «*фрахт*» (плата за перевезення вантажу). Наприклад, у фразі “*freight charges*” неправильним перекладом є «*витрати на вантаж*» замість «*витрати на перевезення вантажу*» неправильний переклад терміну може спричинити непорозуміння у комерційних домовленостях. У документах ЗЕД точне розрізнення цих значень має критичне значення для правильного тлумачення умов контракту, що стосуються транспортування чи вартості логістичних послуг.

Граматично-синтаксична інтерференція в зовнішньоекономічній діяльності може проявлятися через порушення поєднання елементів мови-реципієнта під впливом синтаксичних моделей мови-донора. Зокрема, це часто стає помітним у документах зовнішньоекономічної діяльності, таких як контракти, де використання шаблонних іншомовних фраз впливає на структуру та порядок слів.

Наприклад, у зовнішньоекономічному контракті можна зустріти конструкцію: *The payment is to be made on the account of the Seller*. Якщо її безпосередньо перекласти українською без урахування мовних норм, може виникнути фраза: *Платіж повинен бути здійснений на рахунок продавця*. У цьому реченні відчувається вплив англійського порядку слів, а семантичне

значення речення передає завершеність дії. Для української юридичної мови більш природним є переклад: *Платіж здійснюється на рахунок продавця*.

Фраза “*Goods must be delivered to the warehouse of the buyer no later than December 15, 2024*” може бути перекладена як: *Товари повинні бути доставлені до складу покупця не пізніше ніж 15 грудня 2024 року*. В даному випадку калькування англійського синтаксису (позиція підмета і додатка) порушує природність української мови. Більш доцільним буде: *Доставка товарів до складу покупця повинна бути здійснена не пізніше 15 грудня 2024 року*.

Пунктуаційна та типографська інтерференція є поширеною проблемою в перекладацькій практиці, зокрема у сфері зовнішньоекономічної діяльності, де точність і правильність тексту мають вирішальне значення. Вона виникає внаслідок розбіжностей між пунктуаційними та типографськими правилами двох мов: англійської та української.

В англійській мові використовуються подвійні лапки (“ ”), тоді як в українській – кутові (« »). Недосвідчені перекладачі часто механічно зберігають англійське оформлення, що не відповідає нормам української мови. Наприклад, *ТОВ «Зевс»* – неправильно *ТОВ “Zevs”*; *ТОВ «ЛПУ»* – неправильно *ТОВ “LPU”*, але, якщо уставний документ підприємства передбачає використання подвійних лапок, то слід переносити в українську мови саме подвійні лапки замість кутових. Наприклад, *JSC “Nosted mechanika”* – *ТОВ “Ностед Механіка”*.

Українська та англійська мови мають різні стандарти запису чисел, що може спричиняти плутанину при перекладах, зокрема у зовнішньоекономічній діяльності. Наприклад, перекладачі можуть помилково залишати англійську пунктуацію в числах, наприклад, запис «1,000.50» замість правильного запису «1 000,50» для української мови. Це може спричинити серйозні непорозуміння в документах.

В українській діловій документації та офіційних текстах прийнято використовувати символ № (наприклад, № 23), який є нормативним та

відповідає мовним стандартам. В англійській мові для позначення номерів використовуються варіанти *No.* (скорочення від *Number*) або *#*, що є більш характерним для американського англійського стилю. Використання *#* або *No.* замість *№* в українських текстах вважається стилістичною помилкою і виглядає некоректно, особливо в офіційних документах. Наприклад, написання “*Invoice No. 23*” має бути відтворено українською як «*Инвойс № 23*», а не «*Инвойс No. 23*», чи «*Инвойс #23*».

Лінгвальна інтерференція у зовнішньоекономічній діяльності є складним, багатовимірним явищем, що охоплює лексичний, граматично-синтаксичний і пунктуаційно-типографський рівні мови. Неточності, спричинені невдалим перенесенням мовних моделей, лексичних відповідників чи орфографічних норм із мови-донора до мови-реципієнта, можуть мати далекосяжні негативні наслідки для бізнесової взаємодії. Ці помилки створюють ризики непорозумінь між сторонами, впливають на юридичну силу документів, коректність умов договорів та загальну якість комунікації. Саме тому для успішної та ефективної діяльності у сфері міжнародної торгівлі важливим є глибоке володіння мовними нормами, зважене ставлення до вибору еквівалентів і дотримання відповідних стильових та пунктуаційних стандартів. Зрештою, професійний переклад, що враховує усі аспекти лінгвальної інтерференції, стає запорукою точності, надійності та юридичної коректності ділового листування й офіційних документів.

3.2.5 Граматичні особливості ЗЕД-документації

При перекладі ЗЕД-документів особливої уваги заслуговує їхня граматична структура. Навіть незначні відхилення у використанні граматичних форм, часових конструкцій чи синтаксичних моделей можуть спотворити вихідний зміст, призвести до непорозумінь між сторонами угод та потенційних правових суперечок. Дослідження граматичних особливостей

ЗЕД-документації при перекладі дає змогу глибше осягнути механізми формування значень, забезпечити однозначність тлумачень та сприяти формуванню чітких, зрозумілих і юридично коректних документів.

При перекладі контрактів слід приділити особливу увагу складній граматичній будові речень, оскільки один пункт угоди може оформлюватись як довге речення, що містить умови, обмеження та уточнення. Наприклад, *The Buyer agrees that, subject to the Seller's timely submission of all necessary shipping documents and compliance with international customs regulations, payment shall be released within five (5) business days from the date of receipt of the corresponding invoice, provided that no discrepancies are found and that the goods conform in all respects to the specifications agreed upon by both Parties* – *Покупець погоджується, що за умови своєчасного подання Продавцем усіх необхідних документів для відвантаження та дотримання міжнародних митних правил, оплата буде здійснена протягом п'яти (5) робочих днів від дати отримання відповідного інвойсу, за умови відсутності будь-яких розбіжностей і повної відповідності товару технічним характеристикам, погодженим обома сторонами.*

За своєю структурою речення розбито на:

- основну частину, яка задає основний юридичний факт – погодження Покупця з умовами оплати: *Покупець погоджується, що ... оплата буде здійснена... – The Buyer agrees that ... payment shall be made...;*

- першу підрядну частину з сурядним зв'язком: *...за умови своєчасного подання Продавцем усіх необхідних відвантажувальних документів та дотримання міжнародних митних правил... – ...provided the Seller submits all the necessary shipping documents in a timely manner and complies with international customs regulations...*, яка визначає умову для здійснення оплати.

Ця підрядна частина має зв'язок із головним реченням і всередині сурядний зв'язок між двома вимогами до Продавця;

- наслідковий зв'язок з головним реченням, якщо умови першої підрядної частини буде виконано: *...оплата буде здійснена протягом п'яти*

(5) робочих днів від дати отримання відповідного інвойсу... – ...payment shall be made within five (5) business days from the date of receipt of the corresponding invoice...;

- другу підрядну частину з сурядним зв'язком: *...за умови відсутності будь-яких розбіжностей і повної відповідності товару технічним характеристикам, погодженим обома сторонами – provided that there are no discrepancies **and** that the goods fully conform to the technical specifications agreed upon by both Parties.* Ця підрядна частина встановлює додаткову вимогу та має сурядний зв'язок, а саме відсутність розбіжностей та повну відповідність технічній специфікації.

Таке складне для розуміння речення притаманне власне англійському юридичному стилю, однак для зовнішньоекономічної діяльності доцільніше розбивати такі складні речення на прості, роблячи їх підпунктами договору:

- *The Buyer agrees to the **below** stated conditions – Покупець погоджується із **нижчезазначеними** умовами;*

- *The Seller is obliged to submit all the necessary shipping documents in a timely manner – Продавець зобов'язаний своєчасно подати всі необхідні відвантажувальні документи;*

- *The Seller must comply with international customs regulations – Продавець повинен дотримуватися міжнародних митних правил;*

- *If these conditions are met, payment shall be made within five (5) business days from the date of receipt of the corresponding invoice – У разі виконання цих умов оплата буде здійснена протягом п'яти (5) робочих днів від дати отримання відповідного інвойсу;*

- *Payment will be made provided that there are no discrepancies – Оплата відбудеться за умови відсутності будь-яких розбіжностей;*

- *The Goods must fully comply with the technical specifications agreed upon by both parties – Товар повинен повністю відповідати технічним характеристикам, погодженим обома сторонами.*

Однією з визначальних ознак ЗЕД-договорів є часте застосування пасивних конструкцій, що зумовлено структурною специфікою англійської мови. Водночас, при передачі таких речень українською виникає проблема текстуально-нормативної еквівалентності, оскільки граматичні форми вихідної мови нерідко не мають адекватних відповідників у мові перекладу. Саме тому під час перекладу доцільно відмовитися від буквального відтворення пасивної синтаксичної моделі на користь використання характерних для української мови активних конструкцій, які забезпечать природність, чіткість та відповідність загальнонауковим і текстуально-нормативним стандартам. Наприклад, *the **Payment shall be made** within 30 days of receiving the invoice* – *Покупець здійснює оплату протягом 30 днів після отримання інвойсу*; ***The Goods must be delivered** by the Supplier on CIF Odesa terms* – *Постачальник доставляє товари на умовах CIF Одеса*; ***The quality inspection report must be issued** by an authorized certification body* – *Уповноважений орган сертифікації складає звіт про контроль якості*.

ЗЕД-договори часто містять речення, побудовані за схемою *It is + V3 + that...*, які представляють собою пасивні конструкції. Буквальний переклад таких конструкцій на українську мову не відповідає нормам української мови та порушує її структуру, роблячи речення важкими для сприйняття. Застосування активних конструкцій, в такому випадку, дозволяє досягти належного рівня зрозумілості ЗЕД-документа в українському дискурсі та відповідність мовним стандартам перекладу юридичних текстів. Наприклад, ***It is agreed** that the cost of labor for Delivery Service shall be the sole responsibility of Dealer for which **it is compensated** by the sale of the Product or a payment received under Paragraph 16 where applicable* – *Сторони погоджуються, що витрати на оплату праці за надання послуг доставки повністю покладаються на Дилера, якому вони відшкодовуються за рахунок продажу Продукту або, якщо це можливо, за допомогою платежу, передбаченого Пунктом 16*.

Для вираження умов та обов'язкових дій в ЗЕД-документах вживаються конструкції з семантикою обов'язковості – модальні конструкції. В ЗЕД-

документації для вираження обов’язкових чи ймовірнісних умов використовують модальні дієслова: *must, shall, may, can*. В українській мові натомість часто використовують конструкції, як «повинен», «зобов’язаний», «може», що можуть мати меншу формальну силу або різний ступінь обов’язковості залежно від контексту. В англійських документах частіше використовуються слова “*shall*” та “*must*” у формулюваннях вимог, тоді як в україномовних документах аналогічні формулювання можуть мати більш м’який характер і використовувати дієслова у майбутньому часі або вирази на кшталт: *підлягає виконанню, необхідно*. Приклади подано у таблиці 3.3.

Табл. 3.2

Приклади модальності в ЗЕД-документації

Англійська конструкція	Переклад на українську мову	Примітки
Must	Повинен / Зобов’язаний	Використовується для чітких, обов’язкових умов.
<i>The goods must be delivered by July 1.</i>	<i>Товари повинні бути доставлені до 1 липня.</i>	
<i>The Seller must provide all necessary documents.</i>	<i>Продавець зобов’язаний надати всі необхідні документи.</i>	
<i>Payment must be made within 15 days of delivery.</i>	<i>Оплата повинна бути здійснена протягом 15 днів після доставки.</i>	
Shall	Повинен / Підлягає виконанню / Зобов’язаний	Чітка обов’язковість, часто формулювання вимог або зобов’язань.
<i>The Buyer shall make payment within 10 days.</i>	<i>Покупець зобов’язаний здійснити оплату протягом 10 днів.</i>	
<i>The goods shall conform to the technical specifications.</i>	<i>Товари повинні відповідати технічним специфікаціям.</i>	
<i>The Parties shall resolve disputes through arbitration.</i>	<i>Сторони зобов’язуються вирішувати спори шляхом арбітражу.</i>	
May	Може	Використовується для вираження можливості чи дозволу.
<i>The Supplier may extend the delivery time.</i>	<i>Постачальник може продовжити строк доставки.</i>	
<i>The Buyer may request additional samples.</i>	<i>Покупець може запитати додаткові зразки.</i>	
<i>The contract may be terminated by mutual agreement.</i>	<i>Контракт може бути розірваний за взаємною згодою.</i>	

Продовження Табл.3.2

Англійська конструкція	Переклад на українську мову	Примітки
Can	Може / Має право	Зазначає можливість або здатність виконання певної дії.
<i>The Buyer can request additional documents.</i>	<i>Покупець може запитати додаткові документи.</i>	
<i>The Supplier can propose changes to the delivery schedule.</i>	<i>Постачальник має право запропонувати зміни до графіка доставки.</i>	
<i>The Parties can extend the contract by written agreement.</i>	<i>Сторони можуть продовжити дію контракту за письмовою згодою.</i>	

ЗЕД-контракт неможливо уявити без умовних речень та припущень, вони є важливою та постійною частиною документу. Нульовий та перший тип умовних речень є найбільш доречними у ЗЕД-документації через їх здатність забезпечувати чіткість, універсальність і правову визначеність у реальних та практичних умовах (див. Табл 3.4).

Табл. 3.3

Приклади умовних речень нульового та першого типу

Тип умовного речення	Англійською мовою	Українською мовою
Zero Conditional	If the Goods meet all specifications, they pass quality inspection.	Якщо товар відповідає всім специфікаціям, він проходить перевірку якості.
	If the payment is received in USD, the exchange rate does not apply.	Якщо оплата здійснюється в доларах США, обмінний курс не застосовується.
	If the container is sealed properly, no additional checks are needed.	Якщо контейнер герметично запакований, додаткові перевірки не потрібні.
First Conditional	If the Buyer delays payment, the Seller will suspend the delivery.	Якщо покупець затримає оплату, продавець припинить поставку.
	If the Seller provides incorrect documents, the Buyer will refuse the shipment.	Якщо продавець надасть неправильні документи, покупець відмовиться від вантажу.
	If the export license is not obtained, the contract will be terminated.	Якщо експортна ліцензія не буде отримана, контракт буде розірвано.

У ЗЕД-контрактах речення-припущення, зазвичай, формуються за допомогою конструкції “*it is assumed*” або “*assume*”, для формального

вираження припущень або передбачень. Ця конструкція допомагає зробити вислів нейтральним і підкреслити, що припущення є стандартною умовою або загальноприйнятою практикою. Наприклад, *If Dealer complies with all warranty terms, Supplier **assumes** liability for Product defects as specified in Paragraph 15* – Якщо Дилер дотримується всіх умов гарантії, Постачальник бере на себе відповідальність за дефекти Продукту, як зазначено у параграфі 15; *Supplier **assumes** that Supplier will provide accurate sales forecasts as required under Paragraph 7* – Постачальник припускає, що Дилер надасть точні прогнози продажів, як це вимагається у параграфі 7; ***It is assumed** that Dealer will maintain adequate training programs for Service personnel as outlined in Paragraph 9* – Передбачається, що Дилер підтримуватиме відповідні програми навчання для обслуговуючого персоналу, як зазначено в параграфі 9.

Під час перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності критично важливим є збереження структурної своєрідності та графічного оформлення вихідного документу. Під час перекладу необхідно дотримуватися первинної структури документів, яка забезпечує юридичну однозначність і функціональність. Використання шаблонів, інструментів автоматизованого перекладу (CAT) та сегментація тексту дозволяють уникнути порушення формату, забезпечуючи точність вихідного документу і відповідність оригіналу.

Лексико-граматичні особливості ЗЕД-документації передбачають специфічне використання термінології та стандартизованих мовних конструкцій. Для ефективного перекладу перекладачами застосовуються такі методи, як калькування, транслітерація, модуляція та описовий переклад. Це дозволяє досягти балансу між збереженням оригінальної семантики та адаптацією до правового контексту цільової мови.

Особливу увагу слід приділяти перекладу власних назв, які включають топоніми, ергоніми та антропоніми. Для передачі цих елементів використовуються транслітерація, транскрипція, калькування, трансплантація або офіційні назви, зазначені у статутних документах. Застосування цих

методів сприяє збереженню юридичної сили документа та забезпечує міжнародну зрозумілість.

Переклад безеквівалентної лексики у ЗЕД-документах потребує комбінування різних підходів, зокрема транслітерації, трансплантації та описового перекладу. Особливо важливим є додавання роз'яснень у вигляді приміток або перекладацьких коментарів для термінів, що позначають унікальні правові реалії, наприклад, форми власності або специфічні національні ідентифікатори.

Термінологія ЗЕД-документів відзначається високим рівнем уніфікації та термінологічної замкненості, що сприяє єдності в трактуванні термінів та ефективності міжнародної комунікації. Уніфіковані терміни, такі як *“Invoice”* або *“Force Majeure”*, забезпечують точність передачі змісту та відповідність міжнародним стандартам. Це критично важливо для мінімізації ризиків непорозумінь і досягнення юридичної однозначності.

Таким чином, переклад документів зовнішньоекономічної діяльності потребує ретельного підходу, який враховує збереження структури, графічного оформлення, термінологічної точності та адаптації до специфіки правового контексту обох контрагентів, а використання сучасних технологій, уніфікованих стандартів та лексико-граматичних трансформацій сприяють забезпеченню розуміння суб'єктів ЗЕД та ефективності міжнародної співпраці.

ВИСНОВКИ

Зовнішньоекономічна діяльність є однією з ключових складових сучасної глобалізованої економіки. Вона включає в себе широкий спектр операцій, таких як міжнародна торгівля, інвестиційні проекти, науково-технічна співпраця та культурний обмін між країнами. Основна мета ЗЕД – забезпечення ефективного економічного співробітництва між контрагентами з різних країн світу, що сприяє зростанню національних економік та інтеграції України у світову економічну систему.

Проаналізована нормативно-правова база зовнішньоекономічної діяльності в Україні показала, що такі документи, як митні декларації, комерційні контракти, інвойси, є ключовими для підтримки правової та фінансової стабільності. Їх стандартизація не лише сприяє спрощенню процедур зовнішньої торгівлі, але й забезпечує прозорість ділових процесів. Це, в свою чергу, полегшує інтеграцію України в міжнародну економічну систему, підвищує рівень довіри з боку міжнародних партнерів та сприяє створенню сприятливих умов для іноземних інвестицій.

Типовими документами зовнішньоекономічної діяльності є інвойси, коносаменти, пакувальні листи, які мають уніфіковану форму, стандартизовані міжнародними або національними нормативно-правовими актами, і використовуються в рамках міжнародної торгівлі. Вони є основою для ведення розрахунків, виконання митних процедур, підтвердження угод між сторонами та забезпечення транспортування товарів.

Контракт у зовнішньоекономічній діяльності є найважливішим і найскладнішим індивідуальним документом, що визначає взаємні права та обов'язки сторін. Він слугує юридичною основою для регулювання відносин між суб'єктами ЗЕД, забезпечуючи чіткість у питаннях поставки, оплати, відповідальності сторін і виконання договірних зобов'язань. Контракт включає такі ключові розділи, як предмет угоди, ціна, умови поставки, платежу, термін дії, а також санкції у разі порушення умов. Його складність обумовлена

необхідністю врахування міжнародних стандартів та правових особливостей країн контрагентів, точного використання юридичної термінології та забезпечення еквівалентності перекладу. Контракт адаптується до специфіки угоди та враховує економічні, юридичні та культурні аспекти, що робить його незамінним інструментом у міжнародній торгівлі.

Використання англійської мови з її термінологічними та граматичними особливостями є стандартом для більшості ЗЕД-документів. ЗЕД-документація також передбачає збереження правових аспектів, що ускладнює процес перекладу та адаптації документації на цільову мову.

У процесі перекладу документів зовнішньоекономічної діяльності важливим аспектом є збереження їх структурно-графічної оформленості, оскільки це впливає на правовий статус і автентичність документів. Це стосується як формату, так і змісту, що включає поділ на логічні розділи, заголовки, кодування та інші елементи, які забезпечують їх функціональність і відповідність міжнародним стандартам. Недотримання цих вимог може призвести до юридичних або комунікативних ускладнень між сторонами угоди.

Особливу увагу варто приділити точності передачі юридичних та економічних термінів, оскільки навіть незначні помилки в інтерпретації можуть викликати серйозні наслідки, включаючи фінансові втрати чи судові спори. Термінологія документів ЗЕД часто характеризується спеціалізованими поняттями, що мають конкретне значення в правовій, економічній чи логістичній сферах.

Окрім цього, процес перекладу ускладнюється наявністю полісемії, тобто багатозначності термінів. Один і той самий термін може мати різні значення в залежності від контексту, та від мови.

Іншою важливою особливістю є безеквівалентна лексика у мові перекладу. Багато термінів і концепцій, характерних для однієї правової чи економічної системи, можуть бути відсутніми в іншій. У таких випадках перекладач змушений використовувати адаптаційні стратегії перекладу:

описовий переклад, калькування або створення нових термінів, що забезпечують відповідність вихідного тексту і цільової мови.

У процесі перекладу документів ЗЕД особливу увагу слід приділити передачі власних назв, таких як імена компаній (оніми), географічні об'єкти (топоніми: ендоніми, екзоніми). Збереження їх автентичності є критично важливим для ідентифікації та юридичної відповідності. На практиці, власні назви залишаються без змін, особливо якщо вони мають міжнародно визнаний статус. Однак, у деяких випадках застосовуються методи транскрипції або транслітерації для адаптації назви до вимог цільової мови, зокрема при роботі з алфавітами, які мають інші графічні системи, наприклад китайський пін'їнь. У таких випадках перекладач має дотримуватися стандартів, прийнятих у цільовій країні, та враховувати юридичні аспекти, щоб уникнути неточностей або можливих спотворень змісту. Точність у передачі власних назв є основою для ефективної міжнародної співпраці та правової коректності документації.

Лінгвальні особливості документів зовнішньоекономічної діяльності виявляються у формалізованості викладу, точності та офіційно-діловому стилі. Документи ЗЕД насичені спеціальною лексикою, зокрема юридичною, економічною та логістичною термінологією, усталеними фразами, запозиченнями з англійської, французької та латини, а також кодами та аббревіатурами.

У результаті дослідження було встановлено, що номінативні речення широко використовуються у зовнішньоекономічній документації для формулювання заголовків розділів, пунктів і підпунктів, забезпечуючи чіткість і структуру документа. Вони сприяють лаконічності та формалізації офіційно-ділового стилю, що є важливим для ефективного сприйняття інформації.

Пасивні конструкції відіграють важливу роль у документах зовнішньоекономічної діяльності, акцентуючи увагу на дії або стані об'єкта, а не на суб'єкті, який виконує дію. Це підкреслює нейтральність і формальність

юридичних текстів, що особливо важливо для уникнення двозначностей і забезпечення універсального розуміння незалежно від контексту.

Умовні речення, особливо нульового та першого типу, застосовуються для опису обставин, які визначають умови виконання угод і зобов'язань. Вони допомагають формулювати конкретні правила та процедури, забезпечуючи однозначність трактування умов співпраці між сторонами.

Таким чином, ретельний підхід до аналізу лінгвальних особливостей ЗЕД-документації та їх відтворення у перекладі, дотримання міжнародних норм, стандартів і принципів правової коректності є необхідною умовою ефективної зовнішньоекономічної діяльності. Точний та адекватний переклад таких документів забезпечує зрозумілість, прозорість і надійність ділових комунікацій, сприяє не лише прибутку компанії, а й успішній інтеграції України у світові економічні процеси та формує сприятливий інвестиційний клімат.

SUMMARY

Foreign economic activity (FEA) is one of the key components of the modern globalized economy. It encompasses a wide range of operations, such as international trade, investment projects, scientific and technical cooperation, and cultural exchange between countries. The main goal of foreign economic activity is to ensure effective economic collaboration between partners from different countries, promoting the growth of national economies and integrating Ukraine into the global economic system.

The analysis of the regulatory framework for foreign economic activity in Ukraine revealed that documents such as customs declarations, commercial contracts, and invoices are essential for maintaining legal and financial stability. Their standardization not only simplifies foreign trade procedures but also ensures the transparency of business processes.

Typical documents in foreign economic activity include invoices, bills of lading, and packing lists, which have standardized forms regulated by international or national legal acts and are used in international trade. These documents serve as the basis for financial settlements, customs procedures, confirming agreements between parties, and ensuring the transportation of goods.

The contract in foreign economic activity is the most important and complex individual document that defines the mutual rights and obligations of the parties. It serves as a legal foundation for regulating relationships between FEA participants, ensuring clarity in matters of delivery, payment, liability, and fulfillment of contractual obligations. A contract includes key sections such as the subject of the agreement, price, delivery terms, payment conditions, duration, and sanctions for breach of conditions. Its complexity arises from the need to consider international standards, legal specifics of the contracting countries, precise use of legal terminology, and equivalence in translation. The contract is tailored to the specifics of the deal and considers economic, legal, and cultural aspects, making it an indispensable tool in international trade.

The use of the English, with its terminological and grammatical features, is the standard for most FEA documents. Such documentation also requires the preservation of legal aspects, which complicates the process of translation and adaptation into the target language.

When translating FEA documents, an important aspect is maintaining their structural and graphical format, as this affects the legal status and authenticity of the documents. This includes both format and content, involving division into logical sections, headings, coding, and other elements that ensure their functionality and compliance with international standards. Failure to adhere to these requirements may lead to legal or communicative complications between the parties to the agreement.

Particular attention should be paid to the accurate transmission of legal and economic terms, as even minor errors in interpretation can lead to serious consequences, including financial losses or legal disputes. The terminology of FEA documents is often characterized by specialized concepts that have specific meanings in the legal, economic, or logistics domains.

Additionally, the translation process is complicated by the presence of polysemy, where the same term may have different meanings depending on the context and language.

Another important feature is non-equivalent vocabulary in the target language. Many terms and concepts specific to one legal or economic system may be absent in another. In such cases, the translator must use adaptive translation strategies: descriptive translation, borrowing, or coining new terms to ensure the correspondence between the source text and the target language.

During the translation of FEA documents, special attention should be given to the transmission of proper names, such as company names (onyms) and geographical objects (toponyms: endonyms, exonyms). Preserving their authenticity is critically important for identification and legal compliance. In practice, proper names often remain unchanged, especially if they have internationally recognized status. However, in some cases, transcription or transliteration methods are used to adapt names to the target language requirements, particularly when working with

alphabets of different graphic systems, such as Chinese Pinyin. In such cases, the translator must adhere to the standards accepted in the target country and consider legal aspects to avoid inaccuracies or potential distortions of meaning. Accurate transmission of proper names is the foundation of effective international cooperation and legal correctness in documentation.

The linguistic features of FEA documents are evident in the formalized presentation, precision, and official-business style. FEA documents are rich in specialized vocabulary, including legal, economic, and logistics terminology, established phrases, borrowings from English, French, and Latin, as well as codes and abbreviations.

The study established that nominal sentences are widely used in FEA documentation to formulate headings for sections, clauses, and subclauses, ensuring clarity and structure. They contribute to the conciseness and formalization of the official-business style, which is essential for effective perception of information.

Passive constructions play a significant role in FEA documents, emphasizing the action or state of the object rather than the subject performing the action. This highlights the neutrality and formality of legal texts, which is particularly important for avoiding ambiguities and ensuring universal understanding regardless of context.

Conditional sentences, especially of the zero and first types, are used to describe circumstances that define the conditions for fulfilling agreements and obligations. They help formulate specific rules and procedures, ensuring the unambiguous interpretation of cooperation conditions between the parties.

Thus, a meticulous approach to the linguistic features of FEA documentation and its translation, adherence to international norms, standards, and principles of legal correctness is essential for effective foreign economic activity. Accurate and adequate translation of such documents ensures clarity, transparency, and reliability in business communications, contributing not only to the company's profitability but also to Ukraine's successful integration into global economic processes and the formation of a favorable investment climate.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна система транскрибування китайських слів та власних назв українською мовою / авт.-упорядник Є.В. Гобова. Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2019. 5 с.
2. Балацька О. Л., Куц О. В., Педашев С. А. Особливості англо-українського перекладу багатокомпонентних термінів: лексичні трансформації // Молодий вчений. 2019. № 5.1 (69.1). С. 14–17.
3. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
4. Варга Н.І., Зикань Х.І., Берта Е.Т. Вступ до перекладознавства. Навчально-методичний посібник. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. 138 с.
5. Васильченко О.В. Лексико-грамматические особенности перевода англоязычных внешнеэкономических договоров // Одеський лінгвістичний вісник №4/2014. С. 28–31.
6. Воєвутко Н. Ю., Зубочек В. С. Проблеми перекладу контрактів та договорів з новогрецької мови на українську // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: філологія, 2018, вип. 19. С. 190–196.
7. Галузинська Л. І. Українська мова (за професійним спрямуванням) / Л. І. Галузинська, Н. В. Науменко, В. О. Колосюк. – К.: Знання, 2008. – 430 с.
8. Головаха А. Особливості основних типів лексико-семантичних трансформацій під час перекладу // Бюро перекладів «Азуріт». URL: <https://www.azurit.kiev.ua/uk/2021/04/30/osoblivosti-osnovnih-tipiv-leksiko-semanticnih-transformatsij-pid-chas-perekladu/> (дата звернення: 11.10.2024).
9. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15> (дата звернення: 11.10.2024).
10. Гумовська І. М. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти :

дис. ... канд. філол. наук: [спец.] 10.02.04 «Германські мови» / ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2000. 186 с.

11. Гумовська І. М. Особливості семантики та переклад юридичних термінів в економічній літературі різних жанрів // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог : НаУОА, 2021. Вип. 12(80). С. 80–83.

12. ДСТУ 3997-2000 Автонавантажувачі та електронавантажувачі. Терміни та визначення основних понять. Чинний від 01.07.2001. К. : Держстандарт України, 2001. 7 с.

13. ДСТУ ISO 8601:2010 Елементи даних і формати обміну. Обмін інформацією. Подання дати й часу (ISO 8601:2004, IDT). Чинний від 01.01.2012. К. : Держстандарт України, 2016.

14. ДСТУ 9112:2021 Кирилично-латинична транслітерація та латинично-кирилична ретранслітерація українських текстів. Правила написання (ISO 9:1995, NEQ). Чинний від 01.04.2022. К. : ДП «УкрНДЦ», 2022. 37 с.

15. Зарума-Панських О.Р. Англійська лексика міжнародних договорів: структурні, семантичні та дискурсні особливості : автореф. дис. ... канд. філол. наук : [спец.] 10.02.04 «Германські мови» / ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2001. 21 с.

16. Кіреєва І. Зовнішньоекономічна діяльність. Практичні рекомендації та нормативні вимоги при укладанні зовнішньоекономічних контрактів. UKRSIBBANK, 2021. 57 с.

17. Кодекс торговельного мореплавства України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 23.05.1995 № 176/95-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/176/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.11.2024).

18. Козак Ю.Г., Савельєв Є.В., Shengelia Т. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. Видання 6-те, перероб. та доп. / за ред. Ю. Г. Козак. К. : Центр учбової літератури, 2019. 292 с.

19. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 11.10.2024).

20. Котиш О. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 183 с.

21. Лутай Н. В., Бесараб Т. П. Сучасні проблеми перекладу термінології в юридичних текстах // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог : НаУОА, 2023. Вип. 18(86). С. 9–12.

22. Митний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4495-17> (дата звернення: 11.10.2024).

23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 13.10.2024).

24. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2704-19> (дата звернення: 20.10.2024).

25. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій : Наказ; Мінфін України від 20.09.2012 № 1011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v1011201-12> (дата звернення: 18.10.2024).

26. Про затвердження Переліку кодів країн світу для статистичних цілей : Наказ; Держстат України від 08.01.2020 № 32 // База даних

«Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0032832-20> (дата звернення: 21.11.2024).

27. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ; Мінфін України від 24.05.1995 № 88 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0168-95> (дата звернення: 20.10.2024).

28. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) : Наказ; Мінекономіки, європ.інтеграції від 06.09.2001 № 201 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0833-01> (дата звернення: 29.10.2024).

29. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/959-12> (дата звернення: 11.10.2024).

30. Типи перекладацьких трансформацій. ЗНУ. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/106178/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%98%D0%9F%D0%98%20%D0%9F%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%94%D0%90%D0%A6%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%A5%20%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%9D%D0%A1%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99.pdf (дата звернення: 11.10.2024).

31. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. Термінологія: навчальний посібник. М-во освіти і науки України, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. 172 с.

32. Хацер Г. О. Специфіка термінів у професійному жанрі англomовного банківського дискурсу // Нова філологія, 2011. № 46. С. 226-229.

33. Хацер Г. О. Терміни-словосполучення в англomовному юридичному дискурсі: аналіз композиційних процесів // Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Філологічні науки, 2018. № 1. С. 282–287.

34. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. К : Алерта, 2011. 696 с.

35. Adams K. Translating English Language Contracts // ITI Bulletin. Milton Keynes, 2004. P. 17–19.
36. Addendum to Informative annex to Recommendation No. 1. Guidelines and examples (annex to UN/ECE Recommendation No. 1) : illustrations of forms. TRADE/CEFACT/2001/16 Add 1. United Nations, 2001. 49 p.
37. Allen & Overy. At A Glance Guide To Basic Principles Of English Contract Law. Advocates For International Development, 2016. 14 p.
38. Annex to Recommendation No. 1: «Aligned Invoice Layout Key for International Trade» to accommodate e-invoicing. ECE/TRADE/C/CEFACT/2010/8/Rev. 1. United Nations, 2010. 20 p.
39. Baklazhenko Y., Hnatiuk O. Legal Terminology: Challenges of English-Ukrainian Translation // Access to Justice in Eastern Europe. 2023 1 (18) P. 178-188.
40. Bazlik, M., Bohmerova, A. Legal English and Its Lexical and Grammatical Structure for Czech Lawyers and Translators. 2nd edition. Praha : Wolters Kluwer CR, A. S., 2019, 224 p.
41. Berry R. Terminology in English Language Teaching: Nature and Use. 2010.V. 93. 262 p.
42. Bertolini A. European Commercial Contract Law. European Union, 2023. 107 p.
43. Beveridge B.J. Legal English – How It Developed And Why It Is Not Appropriate For International Commercial Contracts // The development of legal language : papers from an international symposium held at the University of Lapland, September 13-15, 2000. Helsinki : Kauppakaari, 2002. 193 p.
44. Black's Law Dictionary / ed. by Garner Bryan A. West Group, 2009. 1984 p.
45. Blejer M.I., Skreb M. Balance of payments, exchange rates, and competitiveness in transition economies. Boston : Kluwer Academic Publishers, 2009. 487 p.

46. Burnham S. J. Drafting and Analyzing Contracts: A Guide to the Practical Application of the Principles of Contract Law. Fourth Edition. Carolina Academic Press, 2021. 374 p.
47. Bradford A. The Brussels effect: How the European Union rules the world. Oxford University Press, USA, 2020. 425 p.
48. Dictionary Of International Trade / ed. by Olegario Llamazares. Global Marketing Strategies, 2015. 219 p.
49. Durant A., Leung J. H.C. Language and Law: A Resource Book for Students. Routledge, 2016. 259 p.
50. English Style Guide. European Commission, 2024. 132 p.
51. Facilitation measures related to international trade procedures : Recommendation No. 18 / UN. ECE. Centre for Trade Facilitation and Electronic Business 7th sess. 2001. 31 p.
52. Haigh R. Legal English 5rd ed. NY : Routledge, 2018. 385 p.
53. Heikki E.S. M. Comparative legal linguistics: language of law, Latin and modern lingua Francas. Routledge, 2016. 504 p.
54. Hinkelman E. G. A Short Course in International Trade Documentation, 5th Edition. World Trade Press, 2022. 184 p.
55. Informative annex to recommendation No. 1. TRADE/CEFACT/2001/16. United Nations, 2001. 49 p.
56. Interinstitutional Style Guide. European Union, 2024. 239p.
57. Karla C. Shippey, J.D. A Short Course in International Contracts, 5th Edition. World Trade Press, 2022. 192 p.
58. Lacroux J.P. Dictionnaire Raisonne Orthographe et Typographie Française (French Edition). 2010. 370 p.
59. Le C., King K.S, Wagner A. The Ashgate Handbook of Legal Translation. Ashgate, 2014. 325 p.
60. Longman Dictionary of Contemporary English, 6rd Edition. Longman, 2014. 2224 p.

61. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. In 2 parts. Part A. EU Law, Language, and Terminology / Editors: Martina Bajčić, Colin D. Robertson, and Liudmyla Slavova. K. : Publishing and Polygraphic Center “Kyiv University”, 2024. 135 p.

62. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. In 2 parts. Part B. Ukrainian Language and Translation into Ukrainian / editors: Martina Bajčić, Colin D. Robertson, Liudmyla Slavova. K. : Publishing and Polygraphic Center “Kyiv University”, 2024. 289 p.

63. Mertz E., Macaulay S. The New Legal Realism. Volume 1: Translating Law-and-Society for Today's Legal Practice. Cambridge University Press, 2016. 322 p.

64. Mousourakis G. Comparative Law and Legal Traditions. Historical and Contemporary Perspectives. Springer, 2019. 323p.

65. Pierre A. D. International Logistics. The Management of International Trade Operations. Cicero Books, 2022. 857 p.

66. Prieto R., Fernando. Legal Translation Studies as Interdiscipline: Scope and Evolution // Meta: Translators Journal 59(2), 2014. P. 260–277.

67. Reminska Y. Theoretical frameworks for the legal terminology (the need of reconceptualization and paradigm shift) // Львівський філологічний часопис. Львів, 2018. P. 210–214.

68. Schneiderova A. Historical Background to English legal language // Journal of Modern Science Tom 2/37/2018. P. 117–126.

69. Schneiderova A. Legal discourse markers // Journal of Modern Science 4/19/2013. P. 355–366.

70. Schneiderova A. On the development of translation strategies in rendering of legal texts // Journal of Modern Science Tom 2/29/2016. p. 347–361.

71. Shippey Karla G. A Short Course in International Contract, 5th Edition. World Trade Press, 2022. 192 p.

72. Speaking of language and law: conversations on the work of Peter Tiersma / ed. by Lawrence Solan, Janet Ainsworth, Roger W. Shuy. Oxford University Press, 2015. 329 p.

73. Svoboda T., Biel L., Loboda K. Quality aspects in institutional translation (Translation and Multilingual Natural Language Processing 8). Berlin : Language Science Press, 2017. 197 p.

74. Sytenko O. Problem of adequate translation of contracts // Linguistic studies. Vol. 29. 2013. P.161–167.

75. The Concise Oxford Dictionary of English Etymology. / ed. by T. F. Hoad. NY : Oxford University Press, 1996. 580 p.

76. The World Factbook // CIA. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/> (дата звернення: 11.10.2024).

77. Varo A. E., Hughes B. Legal Translation Explained. London : Routledge, 2014. 217 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок ЗЕД-контракту та угоди

КОНТРАКТ

Номер контракту:

Дата:

м. Київ, Україна

ТОВ XXXXXXXXXXXX, м. Київ, Україна, надалі “Покупець”, з одного боку, в особі директора XXXXX XXXXXX, діючого на основі Статуту, та XXXXX XXXXXX м. Париж, Франція, надалі “Продавець”, з іншого боку, в особі директора XXXXX XXXXXX, діючого на основі Статуту, уклали цей Контракт про наступне:

1. ПРЕДМЕТ КОНТРАКТУ

1.1 Продавець продав, а Покупець придбав _____, надалі Товар.

1.2 Поставка Товару може здійснюватися партіями згідно з Додатками, які є невід'ємною частиною цього Контракту.

2. КІЛЬКІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ТОВАРУ

2.1 Номенклатура та кількість Товару, що постачається Продавцем, зазначена в Додатках до цього Контракту, які складають його невід'ємну частину.

2.2 Якість Товару повинна відповідати вимогам до зовнішнього вигляду та технічним вимогам Покупця, які зазначені у чинному Контракті та Додатках.

3. ЦІНИ ТА ЗАГАЛЬНА СУМА КОНТРАКТУ

3.1 Ціни на Товар встановлені в Євро, якщо інше не зазначено в Додатках до цього Контракту.

3.2 Ціни на Товар встановлені на умовах EXW Коккель, Франція, якщо інше не зазначено в Додатках до цього Контракту.

3.3 Ціни містять у собі вартість пакування, маркування, технічної документації, витрати на відвантаження та транспортування, якщо інше не зазначено в Додатках до цього Контракту.

CONTRACT

Contract No:

Date:

Kyiv, Ukraine

TOV XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, Kyiv, Ukraine – hereinafter referred to as the Buyer on the one hand, presented by its Director XXXXX XXXXXX acting under the Charter and XXX XXXXXXXX, Paris, France, hereinafter referred to as the Seller on the other hand, presented by its Director XXXXX XXXXXX acting on the basis of the Charter have concluded the present contract for the following:

1. SUBJECT OF THE CONTRACT

1.1 The Seller has sold and the Buyer has bought _____, are hereinafter referred as the Goods.

1.2 Delivery of Goods shall be executed in lots according to the Appendixes constituting an integral part thereof.

2. QUANTITY AND QUALITY OF THE GOODS

2.1 Specification and quantity of the Goods to be delivered by the Seller are indicated in the Appendixes to the present Contract constituting an integral part thereof.

2.2 Quality of the Goods should correspond to the requirements to the external view and to the technical requirements of the Buyer stated in the present Contract and on the Appendixes.

3. PRICES AND TOTAL AMOUNT OF THE CONTRACT

3.1 The prices of the Goods are fixed in EURO, if any other clauses are not provided in the Appendixes to the present Contract.

3.2 The prices of the Goods are understood EXW Coquelles, France terms, if any other clauses are not provided in the Appendixes to the present Contract.

3.3 The prices include cost of packing, marking, technical documents, shipping and transportation, if any other clauses are not provided in the Appendixes to the present Contract.

3.4 Загальна сума контракту складається з суми всіх сплачених Додатків до цього Контракту.

4. УМОВИ ТА СПОСІБ ОПЛАТИ

4.1 Оплата за Товар, що поставляється, відбувається шляхом банківського переказу на розрахунковий рахунок Продавця.

4.2 Всі банківські витрати по переказу коштів на користь Продавця сплачуються за рахунок Покупця.

4.3 Умови оплати - 100% передплата. Оплата частинами дозволена.

4.4 Умови оплати можуть бути змінені і вказані у Додатках по згоді обох Сторін.

5. УМОВИ ТА ТЕРМІН ПОСТАВКИ

5.1 Продавець здійснює поставку Товару Покупцю на умовах EXW Коккель, Франція.

5.2 Умови поставки можуть бути змінені по узгодженню Сторін. При зміні умов поставки, нові умови мають бути вказані у Додатках до цього Контракту.

5.3 Номенклатура, кількість виробу в партії Товару і термін поставки визначається Покупцем у заявках на поставку.

6. ПАКУВАННЯ, МАРКУВАННЯ ТА ЗАВАНТАЖЕННЯ (ВІДВАНТАЖЕННЯ)

Продавець зобов'язаний забезпечити належне пакування та маркування, що гарантує цілість Товару під час транспортування. Продавець несе відповідальність за завантаження (відвантаження) Товару на транспорт Покупця.

7. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВІДВАНТАЖЕННЯ

Продавець повідомляє Покупця про відвантаження Товару протягом 24 годин після відвантаження та надіслати копію інвойсу, пакувального листа, CMR, та експортної декларації.

8. ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Право власності на Товар переходять від Продавця до Покупця після отримання Товару Покупцем.

9. ТЕРМІН ДІЇ КОНТРАКТУ

Контракт діє до 31.12.2025.

10. МІСЦЕ УКЛАДЕННЯ КОНТРАКТУ

Контракт укладено в м. Київ, Україна.

3.4 Total value of the Contract is the amount of all the Appendixes to the present Contract paid.

4. TERMS AND METHOD OF PAYMENT

4.1 Payment for the Goods being delivered is made by banking transfer to the Seller's account.

4.2 All bank charges for money transfer in favor of the Seller are defrayed from the Buyer's account.

4.3 Payment terms - 100% prepayment. Payment by parts is allowed.

4.4 Terms of payment may be changed and mentioned in Appendixes as both Parties agreed.

5. TERMS AND TIME OF DELIVERY

5.1 The Seller effects delivery of the Goods to the Buyer EXW Coquelles, France terms.

5.2 Delivery terms may be changed when both Parties agree. If delivery terms have been changed the new delivery terms shall be mentioned in the Appendixes to the present Contract.

5.3 The Buyer determines the Goods specification, quantity of the Goods and delivery term in the delivery orders.

6. PACKING, MARKING AND LOADING (SHIPMENT)

The Seller is obliged to ensure duly packing and marking, which guarantees the safety of the Goods during transportation. Seller is responsible for loading (shipment) of the Goods on the Buyer's transport.

7. SHIPPING ADVICE

The Seller informs the Buyer about the shipment of the Goods within 24 hours after shipment and sends a copy of the Invoice, Packing list, CMR, export declaration.

8. TITLE

Title to the Goods shall pass to the Buyer from the Seller after Goods receipt by the Buyer.

9. VALIDITY OF CONTRACT

The Contract is valid till 31.12.2025.

10. PLACE OF MAKING THE CONTRACT

This Contract has been concluded in Kyiv, Ukraine.

11. ПОРУШЕННЯ

У разі невиконання або порушення Покупцем своїх обов'язків по цьому Контракту, Продавець має право припинити або відмінити виконання Контракту, зберігаючи за собою право пред'явити Покупцю позов з приводу витрат, втрат і/або різниці цін, що виникли у зв'язку з таким припиненням або відміною.

12. ПОЗОВИ

Позови з приводу Товару повинні поступати від Покупця до Продавця по факсу або по електронній пошті або письмово протягом дев'яносто (90) днів з моменту фактичної доставки Покупцю і повинні бути підтверджені актом сторонньої експертної організації або відповідними зразками. Проте, позови не приймаються після зміни в стані (якості) Товару.

13. ГАРАНТІЇ, САНКЦІЇ ТА РЕКЛАМАЦІЇ

13.1 Продавець гарантує, що Товар, який поставляється за цим Контрактом, Додатками та Додатковими угодами до нього є новим, якісним, без дефектів які можуть обмежити його використання, Товар відповідає вимогам технічної документації цього Товару та стандартам якості виробника які застосовуються до цього Товару.

13.2 Продавець надає Покупцеві гарантію на Товар відповідно до умов XXXXX XXXXXX.

13.3 Продавець гарантує що Товар не має дефектів пов'язаних з низькою якістю матеріалів або виробничим браком.

13.4 Рекламациї стосовно комплектності, зовнішнього вигляду та якості Товару повинні подаватися Покупцем Продавцю в письмовій формі і мають бути підтверджені відповідними фотографіями. Продавець виконує заміну рекламацийного товару або безкоштовну гарантійну поставку запасних частин за свій рахунок впродовж 10 робочих днів. Повернення рекламацийного товару має бути за рахунок Продавця.

14. АРБІТРАЖ

14.1 Усі суперечки та розбіжності, які можуть виникнути з цього Договору або у зв'язку з ним, будуть вирішуватися, наскільки це можливо, шляхом переговорів між Сторонами.

11. DEFAULTS

In the event that the Buyer neglects or defaults its obligations under the present Contract, the Seller shall have the right to suspend or to cancel execution of the Contract, reserving the right to claim against the Buyer all expenses, charges, losses and/or market differences caused by such suspension or cancellation.

12. CLAIMS

Claims for the Goods shall be notified from the Buyer to the Seller by fax or e-mail or in writing within ninety (90) days from actual delivery of the Goods to the Buyer and they should be confirmed by the Act of an independent expert authority or by the relevant samples. However, any claim shall be accepted if any other changes have been made to the condition (quality) of the Goods.

13. GUARANTEES, SANCTIONS AND CLAIMS

13.1 The Seller guarantees the Goods delivered under this Contract, Supplementary agreements and Appendixes to this Contract are new, of good quality, don't have any defects which may limit its use, Goods correspond to requirements of technical documents established for such Goods and to the quality standards of the producer of such Goods.

13.2 The Seller gives Buyer warranty for the Goods according to the regulations XXXXX XXXXXX.

13.3 The Seller guarantees that the Goods don't have any defects caused by low quality of the materials or any manufacturing defects.

13.4 Claims regarding completeness, external appearance and quality of the Goods should be presented by the Buyer to the Seller in written form including corresponding photos. The Seller replaces claimed Goods or provides delivery of the warranty parts free of charge at his own expense during 10 business days. Return and delivery of the claimed Goods back to the Seller is at the Seller's expense and account.

14. ARBITRATION

14.1 All disputes and controversies which may arise out of or in connection with the present Contract will be settled as far as possible by means of negotiations between the Parties.

Сторони вживатимуть усіх розумних заходів для мирного врегулювання всіх суперечок і розбіжностей, які можуть виникнути внаслідок виконання цього Договору. У випадку, якщо Сторони не зможуть дійти мирової угоди, всі спори та розбіжності передаються на розгляд компетентного суду.

14.2 У випадку, якщо Покупець або Продавець є позивачем, процедура буде проводитись в Україні, у Міжнародному комерційному арбітражному суді при Торгово-промисловій палаті України відповідно до його Регламенту (м. Київ, вул. Велика Житомирська, 33). Правом, регулюючим цей договір, є матеріальне право України. Арбітражний суд складається з трьох арбітрів. Місце проведення засідання Арбітражного суду – Україна, м. Київ. Мова (мови) арбітражного розгляду – українська.

14.3 Рішення, винесене арбітром(ами), є остаточним і обов'язковим до виконання для обох зацікавлених Сторін.

До цього Договору за згодою Сторін застосовується законодавство України.

Should any dispute arise from the implementation of or relating to the contract, the Parties shall resolve them through friendly negotiations. In case the Parties are unable to arrive at an amicable settlement, all disputes and controversies are to be submitted by the competent court.

14.2 In case Buyer or the Seller is plaintiff the procedure will be held in Ukraine, by International Commercial Arbitration attached to the Chamber of Commerce and Industry of Ukraine according to its Rules (Kiev, Velyka Zhytomyrska street, 33). Governing law is Substantive Law of Ukraine. Arbitration committee shall consist of three arbitrators. Place of courts sessions shall be in Kiev, Ukraine. The language of the arbitration procedure will be Ukrainian.

14.3 The award rendered by the arbitrator(s) shall be final and binding upon both Parties concerned.

The parties have reached a consent to use Ukrainian law.

16. ОБСТАВИНИ НЕЗДОЛАНОЇ СИЛИ

16.1 У разі виникнення обставин, що перешкоджають повністю або частково, виконанню будь-якою із сторін її обов'язків за Контрактом, таких як: пожежа, стихійне лихо, війна, будь-які воєнні дії, блокади, строк, відведений стороні на виконання її обов'язків, буде продовжений на строк дії таких обставин.

16.2 Сторона, яка не в змозі виконати свої обов'язки за цим Контрактом, зобов'язана негайно сповістити іншу сторону про виникнення та припинення дії обставин, що перешкоджають виконанню її обов'язків.

16.3 У разі затримки поставки Товару строк понад 30 днів у наслідок дії обставин нездоланної сили, Сторони мають право анулювати усі непоставлені позиції.

16.4 У разі анулювання цього Контракту згідно пункту 16.3 жодна із сторін не матиме права вимагати від іншої сторони відшкодування можливих збитків.

16. FORCE MAJEURE

16.1 Should any circumstances arise which prevent completely or partially fulfillment by any Party its obligations under the Contract, namely: fire, acts of God, war, military operations of any character, blockade, the period given for the fulfillment of the Party's obligations shall be extended for a period equal to that during which such circumstances will last.

16.2 The party to whom it becomes impossible to meet its obligations under the present Contract is obliged to advise immediately the other party as regards commencement and cessation of the circumstances preventing fulfillment of its obligations.

16.3 If such circumstances cause delay in delivery for more than 30 days, Parties have the right to cancel all undelivered items.

16.4 In the event of the Contract cancellation in accordance with Article 16.3 neither Party has the right to demand compensation from the other Party.

17. ДАТА ВСТУПУ КОНТРАКТУ В СИЛУ

Даний Контракт вступає в силу з моменту підписання уповноваженими представниками сторін.

17. EFFECTIVE DATE

This Contract shall become effective upon signing by the duly authorized representatives of the Parties.

18. ІНШІ УМОВИ

18.1 Цей Контракт складено на українській та англійській мовах, причому обидва тексту є автентичними та мають однакову юридичну силу. Наразі виникнення розбіжностей між двома версіями, англійська версія превалює.

18.2 Цифрові копії цього Контракту, Додаткових угод та повідомлень про відвантаження мають силу оригіналу, з подальшою заміною на оригінал.

18.3 Жодна із сторін не має права передавати третій стороні свої права та обов'язки щодо цього Контракту без письмової згоди іншої сторони.

18.4 Цей Контракт містить всі угоди між Сторонами, якщо інше не погоджено між Сторонами в письмовій формі.

19. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ СТОРІН

ПРОДАВЕЦЬ:

XXXXXX XXXXXX

ПОКУПЕЦЬ:

XXXXXX XXXXXX

20. БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

ПРОДАВЕЦЬ:

Bank Name: XXXXXX XXXXXX

Swift code: XXXXXX XXXXXX

Account No.: XXXXXX XXXXXX

ПОКУПЕЦЬ:

Bank Name: XXXXXX XXXXXX

Swift code: XXXXXX XXXXXX

Account No.: XXXXXX XXXXXX

ПОКУПЕЦЬ/ THE BUYER

УКР XXXXXX XXXXXX /

АНГЛ XXXXXX XXXXXX

Підписано/ By _____
УКР Прізвище ім'я / АНГЛ Прізвище ім'я
Директор / Director

18. OTHER CONDITIONS

18.1 The Contract is made up in both the Ukrainian and English language. Both copies are authentic and equally valid. In case of discrepancy between the two versions, the English version prevails.

18.2 Digital copies of the present Contract, Supplement Agreements and notifications about shipment of the Goods are equal in force to originals, with subsequent replacement for the original.

18.3 Neither Party is entitled to assign its rights and obligations under the present Contract to a third party, without the prior written consent of the other Party.

18.4 This Contract contains all agreements between Parties, unless agreed otherwise between Parties in writing.

19. LEGAL ADDRESSES OF THE PARTIES

THE SELLER:

XXXXXX XXXXXX

THE BUYER:

XXXXXX XXXXXX

20. THE BANK DETAILS OF THE PARTIES

THE SELLER:

Bank Name: XXXXXX XXXXXX

Swift code: XXXXXX XXXXXX

Account No.: XXXXXX XXXXXX

THE BUYER:

Bank Name: XXXXXX XXXXXX

Swift code: XXXXXX XXXXXX

Account No.: XXXXXX XXXXXX

ПРОДАВЕЦЬ/ THE SELLER

XXXXXX XXXXXX

Підписано/By: _____
УКР Прізвище ім'я / АНГЛ Прізвище ім'я
Директор / Director

Agreement No. _____ dated DD.MMMM.YYYY

Supplier Name and Legal Address, as the Supplier, from the one hand, presented by _____, and **Buyer Name and Legal address**, as the Buyer, from the other hand, presented by _____, jointly confirm as follows:

1. SUBJECT OF THE AGREEMENT

1.1. The Supplier has sold and the Buyer has bought _____ as listed in the Supplement No. 1 dated DD.MMMM.YYYY. Supplement and commercial invoice are an integral part of the agreement.

2. PRICES AND TOTAL VALUE

2.1. The total value of the order listed in the Supplement is _____ USD.

2.2. The prices are stated in USD and are to be understood CPT Kyiv according to Incoterms 2020.

2.3. The price includes the cost of packing.

3. TERMS OF PAYMENT

3.1. Terms of payment – 100% prepayment. Payment by parts is allowed.

3.2. Payment should be made by bank transfer to the Supplier's.

4. TERMS OF DELIVERY

4.1. Delivery terms are CPT Kyiv according to Incoterms 2020.

4.2. Shipment time – within 10 days from the date of 30% prepayment.

4.3. Delivery time to the territory of Ukraine – within 30 days from the date of 30% prepayment.

5. WARRANTY

5.1. The Goods should be supplied in good quality. The warranty provided by the Supplier to the Buyer covers the period of one year from the date of delivery to Buyer's customer.

6. LEGAL ADDRESSES

The Supplier:

The Buyer:

Bank of the Supplier:

Bank of the Buyer:

7. VALIDITY AND PLACE OF THE AGREEMENT ESTABLISHMENT

7.1. The agreement is valid till DD.MMMM.YYYY.

7.2. The agreement is established in Kyiv, Ukraine. Place of jurisdiction is Kyiv, Ukraine.

7.3. The agreement is governed by and made in all respects in accordance with the Law of Ukraine and Incoterms 2020 as supplemented. In the event of conflict between the laws of the country where the Contract has been made and Incoterms 2020, Incoterms 2020 shall prevail and govern.

8. SIGNATURES

The Supplier

The Buyer

Legal Name

Legal representative

Legal Name

Director

Угода № _____ від DD.MMMM.YYYY

Юридична назва та адреса Постачальника, з одного боку, в особі _____, надалі Постачальник, та **Юридична назва та адреса Покупця**, Україна, надалі Покупець, з іншого боку, в особі _____, спільно підтверджують наступне:

1. Предмет угоди

1.1. Постачальник продав, а Покупець придбав _____ згідно з переліком у Додатку №1 від DD.MMMM.YYYY.

2. Ціни та загальна вартість

2.1. Загальна вартість Товару, вказаного в Додатку, складає _____ Доларів США.

2.2. Ціни вказані в ЄВРО та розуміються на умовах СРТ Київ згідно з Інкотермс 2020.

2.3. У ціну входить пакування Товару.

3. Умови оплати

3.1. Умови оплати – 100% передплата. Сплата частинами дозволена

3.2. Оплата здійснюється банківським переказом на рахунок Постачальника згідно з Додатком №1 від DD.MMMM.YYYY.

4. Умови поставки

4.1. Умови поставки – СРТ Київ згідно правил Інкотермс 2020.

4.2. Строки відвантаження – протягом 10 днів з дати 30% передплати.

4.3. Строки доставки на територію України – протягом 30 днів з дати 30% передплати.

5. Гарантія

5.1. Товар має бути поставлений хорошої якості. Постачальник надає Покупцеві гарантію терміном на один рік з моменту постачання Товару клієнту Покупця.

6. Юридичні адреси

Постачальник:

Покупець:

Банк Постачальника:

Банк Покупця:

7. Термін дії та місце укладення угоди

7.1. Угода дійсна до DD.MMMM.YYYY.

7.2. Угода була укладена в м. Київ, Україна. Місцем юрисдикції є м. Київ, Україна.

7.3. Угода підпадає під юрисдикцію та складена у відповідності із законодавством України та Правилами Інкотермс 2020. У разі конфлікту між законами країни, де укладено цю Угоду, та Правилами Інкотермс 2020, Правила Інкотермс 2020 слід вважати такими, що превалюють.

8. Підписи

Постачальник

[підпис, печатка]

Назва постачальника

Юридичний представник

Покупець

[підпис, печатка]

Назва покупця

Директор

Додаток Б

Формуляр-зразок уніфікованого інвойсу для міжнародної торгівлі

Seller BN01 - Identifier, Name and address of party selling merchandise or services to a		Invoice date and N°. BN05 Invoice information such as: • Code specifying a type of invoice. • Reference number to identify a proforma invoice • Reference number to identify an invoice • Date of issue of an invoice and in figures and words. • Date of issue of a proforma invoice and in figures and words. Other references BN06 Other references such as: • Unique reference identifying a particular consignment of goods. • Identifier of a contract concluded between parties such as between buyer and seller • Identifier assigned by the buyer to an order. • Reference to other documents (generic and composite term)	
Consignee BN02 Identifier, Name and address of party to which goods are consigned		Buyer (if other than consignee) BN07 Identifier, Name and address of a party to which merchandise or services are sold.	
BN03 Address and reference of other parties involved: • Identifier, Name and address of the party issuing an invoice. • Identifier, Name and address of the party to whom an invoice is issued. • Identifier, Name and address of a party authorized to act on behalf of another party • Identifier, Name and address of a party representing the seller for		Country of origin of goods BN08 Name and code of the country in which the goods have been produced or manufactured, according to criteria laid down for the application of the Customs tariff or quantitative restrictions, or any measure related to trade	
Transport details BN04 Transport information for commercial purposes (generic term)		Terms of delivery and payment BN09 Payment information such as: • Free form description of the conditions of payment between the parties to a transaction. • Identification of the terms of payment between the parties to a transaction (generic term) • Code qualifying the type of payment terms Terms of delivery information such as: • Free form description of delivery or transport terms. • Code specifying the delivery or transport terms • Period agreed between the seller and the buyer, during which the merchandise is to be delivered, in date format as well as in figures and words.	
Shipping marks; Container N°. BN010 Free form description of the marks and numbers on a transport unit or package and identification of a piece of transport equipment e.g. container or unit load device	N°. and kind of packages; Goods description (in full and/or in code) BN011 Package information such as • Package type and code • Number of individual items packaged in such a way that they cannot be divided without first undoing the packing.		Gross weight. kg. BN012 Weight (mass) of goods including packaging but excluding the carrier's equipment.
		Cube. m3 BN013 Measurement normally arrived at by multiplying the maximum length, width and height of pieces or package or transport equipment. Also known as cube.	
Specification of commodities (in code and/or in full) For individual invoice line items: BN019 & BN020 & BN021 & BN022 & BN023 (BN025 & BN026)		Quantity BN024 Quantity information	Unit price BN025 Price per unit of quantity on which an article item amount is calculated and its currency code
		Amount BN026 Amount brought forward from one page to the next or from additional sheets and its currency code	
		Packing BN014 Monetary amount charged for the provision of a service and its currency code	Included above
		Freight BN015 Costs incurred by the shipper in moving goods, by whatever means, from one place to another under the terms of the contract of carriage	Not incl. above
		Other costs (Specify) BN016 Costs, other than packing, freight, and insurance costs, specified separately	
		Insurance BN017 Amount of premium payable to the insurance company for insuring the goods.	
		Total invoice amount	BN018 Amount, debited by the seller and being the total of related article item amounts in a commercial invoice.

Додаток В

Зразок пакувального листа

**mitsubishi heavy industries
forklift (DALIAN)**

NO.99 TIANSHOU STREET , DALIAN DEVELOPMENT AREA, 116630 CHINA

TEL:(0411)3922-6313

FAX:(0411)3922-6327

PACKING LIST

MESSER TOV ZEUS
9 Skhidna Str.
69083 Zaporizhzhia
Ukraine

D-E-24-057
Apr 16th 2024
YOUR ORDER NO.
PARTIAL[] COMPLETE[]
INSURANCE NO.

SHIPPED PER: SONGA PANTHER V0XSK5S1MA
SAILING DATE: 14/Feb/23
FROM: DALIAN , CHINA
TO: CONSTANTA, ROMANIA

MARKS & NOS	DESCRIPTION	QUANTITY	WEIGHT		MEASUREMENT				
			NET (KGS)	GROSS (KGS)	L	W	H	(M3)	
4 UNITS OF CATERPILLAR FORKLIFT TRUCK									
C/NO. 1-4	ORDER NO. PO-234874~234877								
	MODEL: DP25PT WITH 3FP47 MAST, L1220 FORK & ACCESSORIES	4 UNITS	4120	4,120	2.56	1.15	2.15		6.302546
			16,480	16,480					25.210
TOTAL:		4 UNITS	16,480	16,480					25.21

N/M	C/NO	ORDER NO.	CHASSIS NO.	ENGINE NO.	MAST SERIAL NO.
	1	PO-234874	CT18G-85142	S4S-397004	5M25D47-C17690
	2	PO-234875	CT18G-85143	S4S-397006	5M25D47-C17691
	3	PO-234876	CT18G-85144	S4S-397002	5M25D47-C17692
	4	PO-234877	CT18G-85145	S4S-396999	5M25D47-C17693

YEAR OF MANUFACTURE : 2024
COUNTRY OF ORIGIN : CHINA
COUNTRY OF MANUFACTURE : CHINA
NAME OF MANUFACTURER : MITSUBISHI HEAVY INDUSTRIES FORKLIFT(DALIAN) CO.LTD.
NO.99 TIANSHOU STREET , DALIAN DEVELOPMENT AREA, CHINA

Harry Zen/ General Manager
Mitsubishi Heavy Industries Forklift(Dalian)co.Ltd

三菱重工叉车(大连)有限公司
mitsubishi heavy industries forklift(dalian)co.,ltd

Додаток Г

Зразок коносамент

Shipper ANHUI HELI INDUSTRIAL VEHICLE IMP. AND EXP. CO., LTD. 15 WANGJIANG WESTROAD, HEFEI, ANHUI, CHINA TEL:0551-63639258 FAX:0551-63639966		BL No. ZJSM24061300											
Consignee TOV ZEUS 69083, SKHIDNA STR. 9, ZAPORIZHZHIA, UKRAINE +380612185421 AGEEVA@ZEUS.UA		 Zhejiang Simon International Logistics Co., Ltd BILL OF LADING RECEIVED in apparent good order and condition except as otherwise noted the total number of Containers or other packaged or units enumerated below for transportation from the place of receipt to the place of delivery subject to the terms and conditions hereof. One of the Bills of Lading must be surrendered duly endorsed in exchange for the goods or delivery order. On presentation of this document duly endorsed to the Carrier by or on behalf of the Holder of the Bill of Lading, the rights and liabilities arising in accordance with the terms and conditions hereof shall, without prejudice to any rule of common law or statute rendering them binding on the Merchant, become binding in all respects between the Carrier and the Holder of the Bill of Lading as though the contract evidenced hereby had been made between them. IN WITNESS whereof the number of original Bills of Lading, stated under have been signed, all of this tenor and date, one of which being accomplished, the other(s) to be void.											
Notify party TOV ZEUS 69083, SKHIDNA STR. 9, ZAPORIZHZHIA, UKRAINE +380612185421 AGEEVA@ZEUS.UA		For delivery please apply to: LOGISTICS PARTNER LLC 79060, OFFICE 1114, NAUKOVA ST. 7B, LVIV, UA ATTN: RUSLAN KOLOMIETS											
Pre-carriage by Ocean vessel/Voyage No. ZHONG YI ZE TAI V.24055	Place of receipt Port of loading NANJING, CHINA	Place of delivery CONSTANTA, ROMANIA											
Port of discharge CONSTANTA, ROMANIA	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Marks & numbers Container/seal No.</th> <th>Quantity and packages</th> <th>Description of packages and goods</th> <th>Gross weight (kgs)</th> <th>Measurement (cbm)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>M/M</td> <td>15 PACKAGES</td> <td> 5 UNITS FORKLIFT TRUCK CLASS NO:9 UN NO:3171 3 UNITS STACKER 2 UNITS FORKLIFT TRUCK REF:B16924012-13 2 PKGS LITHIUM BATTERY CLASS NO:9 UN NO:3480 REF:B19224012P-07 3 PKGS FORKLIFT PARTS REF:B19224012P-081316 CARGO IN-TRANSIT FROM CONSTANTA TO UKRAINE. ALL COSTS AND RISKS ARE ON RECEIVER/CONSIGNEE'S ACCOUNT </td> <td>21899.400 KGS</td> <td>45.000 CBM</td> </tr> </tbody> </table>			Marks & numbers Container/seal No.	Quantity and packages	Description of packages and goods	Gross weight (kgs)	Measurement (cbm)	M/M	15 PACKAGES	5 UNITS FORKLIFT TRUCK CLASS NO:9 UN NO:3171 3 UNITS STACKER 2 UNITS FORKLIFT TRUCK REF:B16924012-13 2 PKGS LITHIUM BATTERY CLASS NO:9 UN NO:3480 REF:B19224012P-07 3 PKGS FORKLIFT PARTS REF:B19224012P-081316 CARGO IN-TRANSIT FROM CONSTANTA TO UKRAINE. ALL COSTS AND RISKS ARE ON RECEIVER/CONSIGNEE'S ACCOUNT	21899.400 KGS	45.000 CBM
Marks & numbers Container/seal No.	Quantity and packages	Description of packages and goods	Gross weight (kgs)	Measurement (cbm)									
M/M	15 PACKAGES	5 UNITS FORKLIFT TRUCK CLASS NO:9 UN NO:3171 3 UNITS STACKER 2 UNITS FORKLIFT TRUCK REF:B16924012-13 2 PKGS LITHIUM BATTERY CLASS NO:9 UN NO:3480 REF:B19224012P-07 3 PKGS FORKLIFT PARTS REF:B19224012P-081316 CARGO IN-TRANSIT FROM CONSTANTA TO UKRAINE. ALL COSTS AND RISKS ARE ON RECEIVER/CONSIGNEE'S ACCOUNT	21899.400 KGS	45.000 CBM									
SHIPPER'S LOAD, COUNT AND SEAL MSMU8054972/FX33983136/40'HQ		FREIGHT COLLECT OY-CY 1X40'HQ 											
Total number of Containers or other Packages or units received by the Carrier (in words) TOTAL: FIFTEEN (15) PACKAGES ONLY													
Freight and charges	Place of issue NANJING, CHINA	No. of original B(s)/L THREE	Prepaid										
Freight Payable at	Place and date of issue NANJING, CHINA	Collect											
Date 2024-07-11	LADEN ON BOARD THE VESSEL By 2024-07-11		Signature AS AGENT IS FOR THE CARRIER NAMED ABOVE										
			0028771										

Додаток Д
Правила Інкотермс 2020

№	Англійський термін	Скорочення	Українське пояснення терміну
1	Ex Works	EXW	«Франко-завод» – продавець надає товар покупцю на своїй території, покупець несе всі витрати та ризики з моменту передачі товару.
2	Free Carrier	FCA	«Франко-перевізник» – продавець доставляє товар перевізнику, призначеному покупцем, у погодженому місці.
3	Carriage Paid To	CPT	«Перевезення оплачено до» – продавець організовує та оплачує перевезення до погодженого місця, ризик переходить до покупця після передачі товару перевізнику.
4	Carriage and Insurance Paid To	CIP	«Перевезення та страхування оплачено до» – аналог CPT, але продавець також забезпечує страхування товару.
5	Delivered At Place	DAP	«Поставка в пункті» – продавець несе витрати та ризики доставки до зазначеного місця, не включаючи вивантаження товару.
6	Delivered At Place Unloaded	DPU	«Поставка в пункті з вивантаженням» – продавець доставляє та розвантажує товар у погодженому місці.
7	Delivered Duty Paid	DDP	«Поставка з оплатою мита» – продавець бере на себе всі витрати, ризики та мита до моменту доставки товару покупцю.
8	Free Alongside Ship	FAS	«Франко вздовж борту судна» – продавець доставляє товар вздовж борту судна в порту відправлення, після чого ризик переходить до покупця.
9	Free On Board	FOB	«Франко-борт» – продавець несе відповідальність до моменту завантаження товару на борт судна в порту відправлення.
10	Cost and Freight	CFR	«Вартість і фрахт» – продавець оплачує перевезення до порту призначення, але ризик переходить після завантаження товару на судно.
11	Cost, Insurance, Freight	CIF	«Вартість, страхування, фрахт» – аналог CFR, але продавець також забезпечує страхування вантажу.

Додаток Е

Терміни ЗЕД-документів та їх переклад

№	Англійський термін	Український термін	Метод перекладу
Invoice / Інвойс			
1	Business Address	Адреса компанії	Калькування
2	Buyer	Покупець	Добір словникового відповідника
3	Certificate of Origin	Сертифікат походження	Уніфікований термін
4	Commercial Invoice	Комерційний інвойс	Уніфікований термін, калькування та транслітерація
5	Consignee	Вантажоотримувач	Уніфікований термін
6	Consignor	Вантажовідправник	Уніфікований термін
7	Country of Origin	Країна походження	Калькування
8	Currency	Валюта	Добір словникового відповідника
9	Customs Declaration	Митна декларація	Калькування
10	Delivery Terms	Умови доставки	Калькування
11	Invoice	Інвойс	Уніфікований термін, транслітерація
12	Packing List	Пакувальний лист	Калькування
13	Payment Terms	Умови оплати	Калькування
14	Proforma Invoice	Проформа-рахунок	Комбінований переклад
15	Purchase Order	Замовлення	Добір словникового відповідника
16	Quantity	Кількість	Добір словникового відповідника
17	Seller	Продавець	Добір словникового відповідника
18	Ship To	Місце доставки	Описовий переклад
19	Specification	Специфікація	Добір словникового відповідника
20	VAT	ПДВ (Податок на додану вартість)	Абсолютний еквівалент
Packing List / Пакувальний лист			
1	Additional Information	Додаткова інформація	Калькування
2	Carrier	Перевізник	Добір словникового відповідника
3	Consignee	Вантажоотримувач	Добір словникового відповідника
4	Description of Goods	Опис товарів	Калькування
5	Destination	Пункт призначення	Добір словникового відповідника
6	Dimensions	Розміри	Добір словникового відповідника
7	Exporter Reference	Примітки з експорту	Описовий переклад
8	Gross Weight	Вага брутто	Абсолютний еквівалент
9	Handling Instructions	Інструкції з перевезення	Описовий переклад
10	Hazardous Material	Небезпечний вантаж	Уніфікований термін
11	Importer Reference	Примітки з імпорту	Описовий переклад
12	Marks and Numbers	Маркування та номери	Калькування
13	Net Weight	Вага нетто	Абсолютний еквівалент

Продовження Табл. «Додаток Е»

14	Number of Packages	Кількість упаковок	Добір словникового відповідника
15	Origin	Пункт відправлення	Добір словникового відповідника
16	Package Type	Тип упаковки	Калькування
17	Packing List	Пакувальний лист	Уніфікований термін
18	Quantity	Кількість	Калькування
19	Shipper	Відправник	Термінологічний переклад
20	Volume	Об'єм	Абсолютний еквівалент
Bill of Lading (B/L) - Коносамент			
1	Bill of Lading (B/L)	Коносамент	Уніфікований термін
2	Carrier	Перевізник	Уніфікований термін
3	Charter Party	Договір з перевезення	Описовий переклад
4	Consignee	Вантажоотримувач	Уніфікований термін
5	Date of Issue	Дата видачі	Калькування
6	Description of Goods	Опис товарів	Калькування
7	Freight Charges	Вартість перевезення	Калькування
8	Freight Collect	Фрахт сплачується в порту призначення	Описовий переклад
9	Freight Prepaid	Фрахт оплачено в порту відправлення	Описовий переклад
10	Gross Weight	Вага брутто	Уніфікований термін
11	Incoterms	Інкотермс	Уніфікований термін
12	Marks and Numbers	Маркування та номери	Калькування
13	Net Weight	Вага нетто	Уніфікований термін
14	Notify Party	Сторона для сповіщення	Калькування
15	Number of Packages	Кількість упаковок	Калькування
16	On Board Notation	Відмітка про завантаження вантажу	Описовий переклад
17	Original Bill of Lading	Оригінал коносаменту	Калькування
18	Place of Delivery	Місце доставки	Калькування
19	Port of Discharge	Порт розвантаження	Калькування
20	Port of Loading	Порт завантаження	Калькування
21	Shipper	Відправник	Добір словникового відповідника
22	Shipping Line	Судноплавна лінія	Калькування
23	Vessel	Судно	Добір словникового відповідника
24	Voyage Number	Номер рейсу	Калькування
Contract / Контракт			
1	Agreement	Угода	Калькування
2	Amendment	Додаток (зміни до договору)	Добір словникового відповідника
3	Annex	Додаток	Добір словникового відповідника
4	Appendix	Додаток	Добір словникового відповідника
5	Assignment	Передача прав	Уніфікований термін

Продовження Табл. «Додаток Е»

6	Authorized Signatory	Уповноважений підписант	Калькування
7	Bank Details	Банківські реквізити	Уніфікований термін
8	Breach	Порушення	Добір словникового відповідника
9	Confidentiality	Конфіденційність	Калькування
10	Contract	Контракт, договір	Добір словникового відповідника
11	Delivery Terms	Умови доставки	Калькування
12	Dispute Resolution	Вирішення спорів	Калькування
13	Effective Date	Дата набуття чинності	Описовий переклад
14	Entire Agreement	Повна угода	Уніфікований термін
15	Exhibit	Додаток	Добір словникового відповідника
16	Force Majeure	Форс-мажор	Уніфікований термін
17	Governing Law	Регулююче законодавство	Уніфікований термін
18	IBAN	ІВАН (Міжнародний номер рахунку)	Уніфікований термін
19	Invoice	Інвойс	Уніфікований термін
20	Jurisdiction	Юрисдикція	Калькування
21	Legal Entity	Юридична особа	Калькування
22	Liabilities	Зобов'язання	Добір словникового відповідника
23	Notice	Повідомлення	Калькування
24	Obligations	Обов'язки	Калькування
25	Party	Сторона	Добір словникового відповідника
26	Payment Terms	Умови оплати	Калькування
27	Rights	Права	Добір словникового відповідника
28	Seal	Печатка	Добір словникового відповідника
29	Settlement Account	Розрахунковий рахунок	Термінологічний переклад
30	Signature Date	Дата підписання	Калькування
31	Supplement	Додаток	Добір словникового відповідника
32	Supplement Agreement	Додаткова угода	Калькування
33	Swift Code	SWIFT-код	Уніфікований термін
34	Term	Термін дії	Добір словникового відповідника
35	Termination	Розірвання	Добір словникового відповідника